

WARSZAWSKI PANEL KLIMATYCZNY

RAPORT Z REALIZACJI

WARSZAWSKI
PANEL
KLIMATYCZNY

WARSZAWSKI PANEL KLIMATYCZNY

RAPORT Z REALIZACJI

Raport powstał w ramach projektu „Warszawski Panel Klimatyczny”, realizowanego przez Fundację Civi Polonus, Fundację Pole Dialogu i Fundację Stocznia, finansowanego w ramach zadania publicznego pn. „Warszawski Panel Klimatyczny” zleconego przez m.st. Warszawę na podstawie Zarządzenia nr 756/2020 Prezydenta m.st. Warszawy z 15 czerwca 2020 roku.

Autorzy raportu: Filip Górski, Maria Jagaciak, Olga Napiontek, Agnieszka Pędzich, Katarzyna (Pliszczyńska) Pawłowska, Mateusz Wojcieszak i Marcelina Zjawińska

Skład: Aniela Jankowska

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-ND 4.0)

Fundacja Civi Polonus
ul. Bagatela 10/36, 00-585 Warszawa
fundacja@civipolonus.org.pl
(+48) 22 827 52 49

Fundacja Pole Dialogu
ul. gen. W. Andersa 13, 00-159 Warszawa
kontakt@poledialogu.org.pl
(+48) 737 464 853

Fundacja Stocznia
pl. Zamkowy 10, 00-277 Warszawa
stocznia@stocznia.org.pl
(+48) 22 827 01 05

SPIS TREŚCI

s. 4

WSTĘP

s. 5

WARSZAWSKI PANEL KLIMATYCZNY
– JAK TO SIĘ ZACZEŁO?

s. 6

PANEL OBYWATELSKI,
CZYLI CO?

s. 7

WARSZAWSKI
PANEL KLIMATYCZNY
W SZCZEGÓŁACH

s. 7

CEL

s. 7

PODSTAWOWE
ZASADY

s. 8

HARMONOGRAM

s. 9

UCZESTNICY
I UCZESTNICZKI

s. 17

PRZEBIEG
SPOTKAŃ

s. 24

REKOMENDACJE

s. 38

MATERIAŁY
DODATKOWE

WARSZAWSKI
PANEL
KLIMATYCZNY

WSTĘP

Za nami intensywne miesiące wspólnej pracy z panelistami i panelistkami pierwszego Warszawskiego Panelu Klimatycznego. Pisząc „za nami”, mamy na myśli osoby zaangażowane w pracę zespołu koordynującego i monitorującego, doradców merytorycznych, ekspertów i ekspertki oraz wszystkich innych uczestników panelu. Szereg osób pracowało na sukces tego przedsięwzięcia. Dzisiaj oddajemy Państwu ten materiał podsumowujący w imieniu całego zespołu koordynującego, czyli: Fundacji Civis Polonus, Fundacji Pole Dialogu i Fundacji Stocznia. Raport gromadzi najważniejsze momenty całego procesu: opis podjętych działań, informacje o uczestnikach panelu, wypracowane dokumenty, w tym najważniejsze – przyjęte przez panelistów i panelistki rekomendacje. Zapoznając się z tym materiałem, zobacz Państwo, na czym polegał i jak przebiegał Warszawski Panel Klimatyczny. A chętnych, by przyjrzeć mu się z bliska, odsyłamy do [nagrań wybranych spotkań](#).

Planujemy w najbliższych miesiącach stworzyć również drugą część podsumowania, która będzie w większym stopniu przewodnikiem dla praktyków partycypacji i przedstawicieli samorządów terytorialnych. Chcemy w niej wykorzystać doświadczenie wyjątkowej pracy (w czasie pandemii) nad wymagającym narzędziem, jakim jest panel obywatelski.

W jaki sposób zapewnić pełny udział w panelu osobom z mniejszymi kompetencjami cyfrowymi, jakie narzędzia wybrać, o czym nie zapominać, tworząc program wydarzenia odbywającego się w pełni on-line? Między innymi na takie wyzwania musieliśmy odpowiadać w ostatnich miesiącach. Nie chcieliśmy odkładać ich na lepsze czasy – pandemia to także część historii o postępujących zmianach klimatu i znak, że trzeba działać już! Z wieloma wyzwaniami mierzyliśmy się po raz pierwszy, niektóre pojawiały się naprawdę zniechęcająco. Wyniki ewaluacji wskazują jednak, że mimo trudności i tego dziwnego pandemicznego czasu, uczestnicy i uczestniczki panelu bardzo pozytywnie oceniają to doświadczenie (średnio 5,2 na 6), wskazując przede wszystkim na wagę edukacyjną spotkań oraz swoje przywiązanie do wypracowanych rekomendacji.

Zapraszamy do zapoznania się z naszym podsumowaniem – ułożyliśmy je chronologicznie, w takiej kolejności, w jakiej pracowaliśmy, a więc zaczynając od genezy i zasad panelu, idąc przez opisy wszystkich uczestników, kończąc na przebiegu spotkań oraz wypracowanych rekomendacjach.

zespół koordynujący
Warszawski Panel Klimatyczny

WARSZAWSKI PANEL KLIMATYCZNY – JAK TO SIĘ ZACZEŁO?

W kwietniu 2019 roku w stołecznej kawiarni Stół Powszechny odbył się wykład Marcina Gerwina, specjalisty ds. zrównoważonego rozwoju, dotyczący paneli obywatelskich w tematyce klimatu. Na spotkaniu pojawiło się liczne grono aktywistek i aktywistów z różnych ruchów i organizacji, zarówno proklimatycznych, jak i proobywatelskich, a także kilkoro zainteresowanych tematem mieszkańców miasta, niezrzeszonych w żadnych strukturach. Podczas spotkania zrodziła się inicjatywa organizacji Warszawskiego Panelu Klimatycznego, w którą włączyły się zebrane organizacje (Extinction Rebellion Polska, Earth Strike, Młodzieżowy Strajk Klimatyczny, Akcja Demokracja, Miasto Jest Nasze). Przedstawiciele wymienionych organizacji wraz z niezrzeszonymi mieszkańcami zawiązali grupę inicjatywną, aktywnie działającą na rzecz organizacji panelu.

W czerwcu 2019 roku na biurko prezydenta Rafała Trzaskowskiego został złożony wniosek o przeprowadzenie konsultacji społecznych w formie panelu obywatelskiego w sprawie ochrony klimatu. „Ze względu na swoją wielkość i liczbę mieszkańców, Warszawa ma potencjał do istotnego zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w skali Mazowsza i Polski, jak również stanowić będzie inspirację i przykład dla innych miast, by podążać w tym kierunku i poprzez to przyczynić się do zmian w skali globalnej, które są potrzebne dla ochrony klimatu” – można przeczytać w [uzasadnieniu złożonego wniosku](#).

Wniosek uzyskał wymagane przepisami poparcie¹ – podpisało się pod nim ponad 1000 mieszkańców i mieszanek Warszawy. Został rozpatrzony pozytywnie, a miasto w [odpowiedzi na wniosek](#) podkreśliło, że „przeprowadzenie konsultacji społecznych w tak istotnej dla mieszkańców kwestii, jest zgodne z polityką władz m.st. Warszawy, zakładającą prowadzenie działań na rzecz ochrony klimatu w oparciu o dialog z mieszkańcami”. Grupa inicjatywna została również zaproszona do współtworzenia tego procesu i czuwania nad jego formatem i zakresem tematycznym. Członkowie i członkinie tej grupy weszli też później w skład zespołu monitorującego.

¹ Zgodnie z Uchwałą Rady m.st. Warszawy w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami m.st. Warszawy (§ 4 ust. 2 lit. c) konsultacje społeczne przeprowadza się m.in. na wniosek grupy co najmniej 1000 mieszkańców posiadających czynne prawo wyborcze do Rady m.st. Warszawy.

PANEL OBYWATELSKI, CZYLI CO?

Panel obywatelski to demokratyczna forma włączania mieszkańców i mieszkanki w proces wytyczania kierunków polityki danego miasta lub państwa. W Warszawie – ze względu na temat, którego dotyczył – odbył się pod nazwą Warszawski Panel Klimatyczny.

W panelu udział bierze losowo wyłoniona grupa osób. W losowaniu uwzględnia się różne kryteria społeczno-demograficzne, takie jak: wiek, płeć, miejsce zamieszkania i poziom wykształcenia. Panel rozstrzyga postawione przed nim zagadnienie z perspektywy dobra wspólnego – po zdobyciu odpowiedniej wiedzy i przedyskutowaniu jej wewnątrz grupy. Jego efektem są rekomendacje dla rządzących przyjęte w drodze głosowania.

Do tej pory cztery miasta w Polsce wykorzystywały podobną formułę podejmowania strategicznych decyzji. W Gdańsku odbyły się już trzy panele obywatelskie, poświęcone m.in. jakości powietrza i odporności na zmianę klimatu; Lublin podjął kwestię smogu; Wrocław – rozwiązań transportowych; a Łódź – zieleni w mieście. Obecnie trwają też przygotowania do paneli klimatycznych w Krakowie i Poznaniu. Poza granicami Polski panele (samorządowe i narodowe) organizuje się między innymi we Francji, Wielkiej Brytanii, Irlandii i Północnej Irlandii czy Australii. Szykowany jest także pierwszy, oddolny, globalny panel klimatyczny, który ma poprzedzić szczyt klimatyczny COP26 w Glasgow.

WARSZAWSKI PANEL KLIMATYCZNY W SZCZEGÓŁACH

Cel

Panel odbył się na wniosek mieszkańców i mieszkanek miasta. Dali oni wyraźny sygnał władzom Warszawy, jak bardzo ważne jest dla nich przeciwdziałanie katastrofie klimatycznej. Po uzgodnieniach z grupą inicjatywną miasto zdecydowało, że celem pierwszego panelu obywatelskiego w Warszawie będzie wypracowanie rekomendacji w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii. Ogólne pytanie panelu otrzymało brzmienie: „Jak zwiększyć efektywność energetyczną Warszawy i udział odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym miasta?”.

Na późniejszym etapie to ogólne pytanie zostało uzupełnione pytaniami szczegółowymi:

- Jak oszczędzać energię w mieście, jak wydajniej jej używać i jak ją produkować?,
- Jak rozwijać nasze miasto, a jednocześnie wspierać realizację celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w Warszawie o co najmniej 40 proc. do 2030 roku i neutralności klimatycznej do 2050 roku?,
- Jak zapewnić komfort termiczny i wentylacyjny w budynkach przy niższym użyciu energii?, Jakie powinny być standardy budowania nowych budynków i w jaki sposób modernizować już istniejące?,
- Jak działać w ramach spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych na rzecz bardziej efektywnego zarządzania energią w budynkach?,
- Jak finansować inwestycje energetyczne?,
- Jakie zmiany wprowadzić w oświetleniu miejskim?,
- Jakie mogą być odnawialne źródła energii dla Warszawy i co się z tym wiąże?

Szczegółowe pytania ustaliliśmy wspólnie z urzędem miasta, konsultując je również z doradcami merytorycznymi i ekspertami panelu. Ich celem było wyraźniejsze nakreślenie granic dyskusji podczas spotkań panelu.

Podstawowe zasady

Najważniejsze zasady regulujące sposób organizacji i przebieg panelu znalazły się w [zarządzeniu Prezydenta m.st. Warszawy w sprawie powołania i określenia organizacji pracy Zespołu Monitorującego Warszawski Panel Klimatyczny](#) oraz w opracowanym przez nas [regulaminie](#).

Tworząc regulamin, bazowaliśmy na własnych doświadczeniach z panelu obywatelskiego w Lublinie (Fundacja Stocznia była jednym z jego współorganizatorów) i skonfrontowaliśmy je z założeniami przyjętymi w innych miastach realizujących panele. Musieliśmy też dostosować

go do zmieniających się warunków epidemicznych, zawierając w nim takie zapisy, które pozwalały organizować spotkania na żywo lub on-line, zależnie od sytuacji.

Regulaminem objęliśmy cały proces panelu. Znalazły się w nim zapisy o:

- standardach panelu,
- temacie panelu,
- harmonogramie realizacji,
- zadaniach zespołu koordynującego oraz zespołu monitorującego,
- sposobie wyboru panelistów i panelistek,
- sposobie tworzenia rekomendacji i głosowania nad nimi,
- trybie i czasie pracy panelistów i panelistek,
- zadaniach i zasadach udziału doradców merytorycznych panelu, ekspertów i ekspertek oraz przedstawicieli i przedstawicielek stron, a także obserwatorów i obserwatorek.

Kwestie związane ze sposobem wyboru panelistów i panelistek oraz sposobu głosowania nad rekomendacjami doszczegółowiliśmy w osobnych dokumentach (ze względu na ich obszerność i poziom skomplikowania zdecydowaliśmy się nie włączać ich w treść regulaminu).

Opracowując zasady wyboru panelistów i panelistek, korzystaliśmy przede wszystkim z doświadczeń wrocławskich, choć dostosowaliśmy tę procedurę do liczby zgłoszonych do naszego panelu osób i rozkładu ich cech demograficznych.

Regulamin został zatwierdzony przez zespół monitorujący (zgodnie z jego kompetencjami zapisanymi w zarządzeniu prezydenta).

Harmonogram

Warszawski Panel Klimatyczny miał bardzo napięty harmonogram – wszystkie spotkania odbyły się w listopadzie 2020 roku. Wbrew wcześniejszym planom, pokrzyżowanym przez epidemię koronawirusa, cały proces zorganizowaliśmy on-line (za pomocą platformy Zoom).

Z panelistami i panelistkami spotkaliśmy się:

- 3 listopada – na spotkaniu inauguracyjnym z udziałem prezydenta Rafała Trzaskowskiego,
- 7 i 14 listopada – na spotkaniach edukacyjnych, poświęconych zdobywaniu wiedzy,
- 21 i 28 listopada – na spotkaniach deliberacyjnych, poświęconych dyskusji i wspólnej pracy nad rekomendacjami oraz głosowaniu nad rekomendacjami.

Dodatkowo zaprosiliśmy panelistów i panelistki na trzy nieobowiązkowe spotkania między głównymi spotkaniami panelu. Służyły one zapoznaniu się z narzędziami używanymi w trakcie spotkań panelu oraz poszerzeniu wiedzy.

Główne spotkania panelu trwały około 4 godzin i były częściowo transmitowane on-line [na profilu Warszawy dla Klimatu na Facebooku](#).

Uczestnicy i uczestniczki

W panelu obywatelskim najważniejszymi uczestnikami są oczywiście sami paneliści i panelistki, ale oprócz nich w proces zaangażowane są również inne grupy – zespoły koordynujący i monitorujący (złożony m.in. z urzędników), doradcy merytoryczni i eksperci, a także tzw. strony panelu i obserwatorzy. Warszawski Panel Klimatyczny utworzyliśmy dodatkowo na głos mieszkańców i mieszkanek miasta niewylosowanych do udziału w panelu. Poniżej opisujemy każdą z tych grup.

Paneliści i panelistki

Udziału w panelu wzięło 90 osób – 80 w grupie głównej (z prawem do głosowania nad rekomendacjami) i 10 w grupie rezerwowej. Wyłoniliśmy je w dwuetapowym losowaniu.

Najpierw we współpracy z urzędem miasta wylosowaliśmy 18 000 gospodarstw domowych z populacji mieszkańców Warszawy. Na każde miejsce w panelu przypadło więc po 200 zaproszeń. W losowaniu oparliśmy się na danych otrzymanych z urzędu miasta (Centralna Baza Danych Przestrzennych m.st. Warszawy), a kryterium losowania było miejsce zamieszkania (dzielnica). Bazując na danych GUS o liczbie mieszkańców poszczególnych dzielnic miasta, ustaliliśmy proporcjonalnie liczbę osób, która powinna wejść w skład panelu. Zwiększyliśmy jednak reprezentację najmniejszych dzielnic w składzie panelu, żeby miały co najmniej 2 przedstawicieli. Gdybyśmy nie dokonali tej korekty, dzielnice takie jak Rembertów czy Wesoła mogłyby w trakcie panelu stracić swoją reprezentację, np. w przypadku choroby albo rezygnacji jedyne panelisty. Szczegółowe obliczenia prowadzące od ustalenia optymalnego składu panelu w podziale na dzielnice umieściliśmy na końcu naszej publikacji.

Optymalny skład panelu w podziale na dzielnice:

Dzielnica	Liczba mieszkańców*	Liczba osób, która powinna wejść w skład panelu	Liczba zaproszeń do wysłania
Rembertów	24 328	2	400
Wesoła	25 439	2	400
Wilanów	40 060	2	400
Włochy	42 862	3	600
Żoliborz	52 293	3	600
Ursus	60 112	3	600
Praga-Północ	64 113	4	800
Wawer	77 205	4	800
Ochota	82 774	4	800
Śródmieście	115 395	6	1200
Bemowo	123 932	6	1200
Białołęka	124 125	6	1200
Targówek	124 279	6	1200
Bielany	131 910	7	1400
Wola	140 958	7	1400

Ursynów	150 668	7	1400
Praga-Południe	179 836	8	1600
Mokotów	217 683	10	2000
SUMA	1 777 972	90	18 000
*Źródło danych: Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2019 roku, GUS, 2019.			

Mając już 18 000 wylosowanych adresów, wysłaliśmy na nie listowne zaproszenie do udziału w panelu (adresowane na gospodarstwo, a nie na konkretną osobę). Zaproszenie było podpisane przez prezydenta miasta, a towarzyszyła mu prosta broszurka z kluczowymi informacjami o panelu (oba dokumenty umieściliśmy na końcu naszej publikacji). Odbiorcy zaproszenia mogli spośród domowników wybrać jedną (przynajmniej 15-letnią) osobę, która zgłosi chęć uczestnictwa w spotkaniach panelu. Zgłoszenia przyjmowaliśmy telefonicznie i internetowo – za pomocą specjalnego formularza. Przyjmując zgłoszenia, prosiliśmy o podanie danych niezbędnych do przeprowadzenia drugiego losowania.

Z grona 337 osób, które pozytywnie odpowiedziały na zaproszenie, wylosowaliśmy 80 osób do grupy głównej (z prawem do głosowania nad rekomendacjami) i 10 do grupy rezerwowej. W tym losowaniu kryteriami doboru uczestników panelu były: płeć, wiek, miejsce zamieszkania (dzielnica) i wykształcenie. Kryteria podzieliliśmy na kategorie zbliżone do tych wyznaczonych w innych panelach w Polsce: płeć na kobiety i mężczyzn, wiek na 4 przedziały: 15–24, 25–39, 40–64 i 65+, miejsce zamieszkania na 18 dzielnic, a poziom wykształcenia na 3 kategorie: wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe, średnie i policealne oraz wyższe.

Podczas tego etapu losowania skład panelu wypełnialiśmy oczywiście losowo, ale też stopniowo (osoba po osobie) i z zachowaniem zasad, dzięki którym jego ostateczny skład miał być jak najbardziej zbliżony do składu optymalnego, czyli takiego, który jest możliwie bliski strukturze populacji miasta. To losowanie, wraz z wprowadzeniem metodologicznym, [transmitowaliśmy w internecie](#). Metodologię drugiego losowania umieściliśmy też na końcu naszej publikacji.

Zespół koordynujący

Za całościową realizację panelu odpowiadał zespół koordynujący. Tworzyliśmy go w składzie:

- Maria Jagaciak i Katarzyna (Pliszczyńska) Pawłowska z Fundacji Stocznia,
- Olga Napiontek i Marcelina Zjawińska z Fundacji Civis Polonus,
- Agnieszka Pędzich i Mateusz Wojcieszak z Fundacji Pole Dialogu.

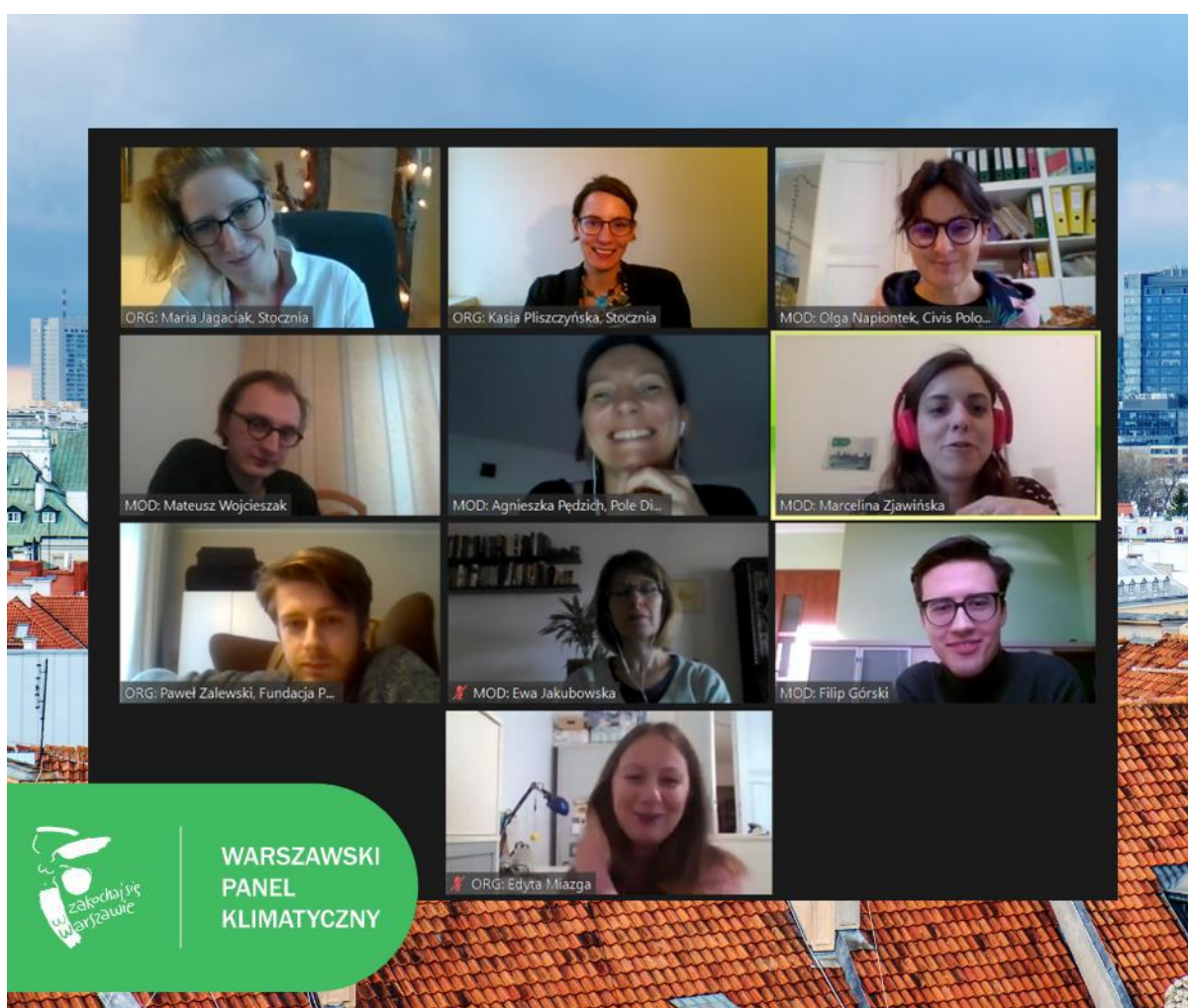
Przez cały czas trwania panelu wspierali nas też współpracownicy z naszych organizacji oraz asystenci i asystentki, udzielający panelistom i panelistkom pomocy technicznej i odpowiadający na ich pytania.

Do naszych zadań należały przede wszystkim:

- koordynacja realizacji panelu,
- przeprowadzenie we współpracy z urzędem miasta losowania panelistów i panelistek,

- wybór ekspertów i ekspertek,
- przeprowadzenie naboru stron,
- przygotowanie programu panelu,
- organizacja i prowadzenie spotkań panelu,
- przeprowadzenie głosowania nad rekomendacjami,
- przeprowadzenie we współpracy z urzędem miasta kampanii informacyjnej na temat panelu,
- przygotowanie raportu z przebiegu panelu i podsumowania procesu.

Zespół koordynujący i współpracownicy po ostatnim spotkaniu panelu:

Zespół monitorujący

Nad realizacją panelu czuwał zespół monitorujący, powołany [zarządzeniem prezydenta](#). W jego skład wchodził przedstawiciel i przedstawicielki urzędu miasta, rady miasta i organizacji społecznych. Przewodniczącą zespołu była Justyna Glusman, dyrektor koordynator ds. zrównoważonego rozwoju i zieleni. W zespole były reprezentowane też następujące miejskie biura i jednostki: Biuro Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej, Biuro Infrastruktury, Biuro Ochrony Środowiska, Biuro Architektury i Planowania Przestrzennego,

Biuro Polityki Lokalowej, Biuro Funduszy Europejskich i Polityki Rozwoju, Centrum Komunikacji Społecznej, Gabinet Prezydenta i Zarząd Dróg Miejskich. W skład zespołu weszły też osoby z grupy inicjatywnej, o której pisaliśmy wcześniej.

Rolą osób wchodzących w skład zespołu była dbałość o prawidłowy przebieg panelu. Członkowie zespołu w pierwszej kolejności zatwierdzili zaproponowany przez nas regulamin. Zespół zatwierdzał również inne istotne decyzje dotyczące panelu – między innymi koncepcję przeprowadzenia kampanii informacyjnej czy metodologię losowania panelistek i panelistów.

Bardzo ważną częścią pracy zespołu monitorującego było zatwierdzenie treści rekomendacji wypracowanych w trakcie panelu – pod kątem ich zgodności z dokumentami strategicznymi m.st. Warszawy i możliwości ich realizacji – przed dopuszczeniem ich do głosowania końcowego.

Członkowie zespołu monitorującego w swoich uprawnieniach mieli również rozpatrywanie zgłoszeń w sprawie naruszeń standardów panelu oraz możliwość udziału w plenarnych częściach spotkań panelu i przysłuchiwania się wystąpieniom ekspertek i ekspertów czy przedstawicieli i przedstawicielek stron.

Doradcy merytoryczni

Do współpracy przy panelu zaprosiliśmy dwóch ekspertów klimatycznych: dra Wojciecha Szymalskiego z Instytutu na rzecz Ekorozwoju, zajmującego się współpracą z gminami na rzecz zrównoważonego rozwoju, oraz Marcina Popkiewicza z Nauki o Klimacie, popularyzatora naukowej wiedzy o klimacie. Jako doradcy merytoryczni wspierali nas – czyli zespół koordynujący – w doprecyzowaniu temat panelu poprzez wyodrębnienie mniejszych obszarów tematycznych w zakresie efektywności energetycznej, a następnie określeniu szerokiej listy ekspertów i ekspertek w poszczególnych obszarach, spośród których wybraliśmy prelegentów na spotkania edukacyjne panelu. Z doradcami konsultowaliśmy też program spotkań i materiały edukacyjne dla panelistów i panelistek oraz rozstrzygaliśmy nasze wątpliwości dotyczące merytorycznej strony panelu, zgłaszanych rekomendacji czy pytań kierowanych przez panelistów i zespół monitorujący.

Doradcy mieli też swój znaczący udział we wprowadzeniu panelistów do tematu panelu. Podczas inauguracji Marcin Popkiewicz zaprezentował ogólne informacje związane ze zmianami klimatu i koniecznością podjęcia działań służących zwiększaniu efektywności energetycznej, a pomiędzy spotkaniami edukacyjnymi zorganizowaliśmy dodatkowe spotkanie, na którym dr Wojciech Szymalski odpowiadał na pytania i wątpliwości panelistów związane z efektywnością energetyczną, zgłoszonymi rekomendacjami i pomysłami na rekomendacje.

Eksperci i ekspertki

Jednym z kluczowych etapów panelu obywatelskiego jest edukacja. Mając więc już zarys obszarów tematycznych dotyczących efektywności energetycznej, zaprosiliśmy do współpracy ekspertów i ekspertki specjalizujących się w tych zagadnieniach.

Rekrutacja przebiegała różnymi drogami – znajdowaliśmy ekspertów z pomocą naszych doradców, w ramach własnych poszukiwań, wśród autorów publikacji związanych z tematem panelu i prelegentów na branżowych konferencjach czy korzystając z rekomendacji innych ekspertów i osób zaangażowanych w działania na rzecz ochrony środowiska i klimatu.

Ostatecznie, podczas dwóch spotkań edukacyjnych łącznie wystąpiło 8 ekspertów:

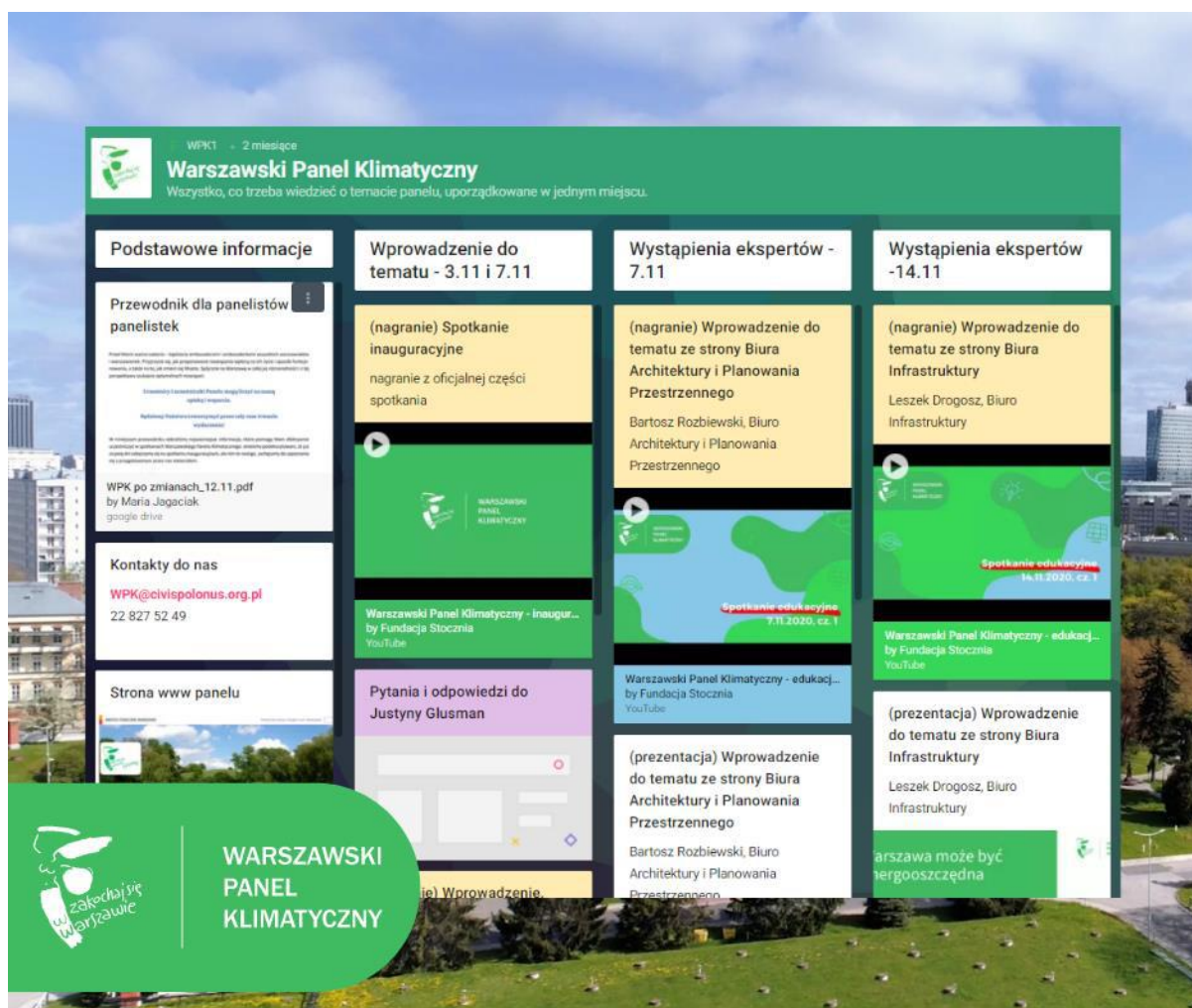
- Kamil Wyszowski, Prezes Rady UN Global Compact Network Poland,
- Justyna Biernacka oraz Piotr Jurkiewicz z oddziału warszawskiego Stowarzyszenie Architektów Rzeczpospolitej Polski,
- Andrzej Brzozowy z firmy Projekty Miejskie,
- Tobiasz Adamczewski z Forum Energii,
- Arnold Rabięga z Krajowego Instytutu Energetyki Rozproszonej,
- Arkadiusz Węglarz z Krajowej Agencja Poszanowania Energii (KAPE) i Politechniki Warszawskiej oraz Ludomir Duda z KAPE.

Wspólnie z ekspertami pracowaliśmy nad kształtem i zakresem ich prezentacji, by się wzajemnie uzupełniały i były jak najbardziej zrozumiałe. Dbaliśmy też o to, by zawierały wyraźne wskazanie ich rekomendacji dla Warszawy w omawianym przez nich obszarze tematycznym.

Eksperci wystąpili podczas spotkań edukacyjnych panelu, a jeden z nich – również na otwarciu pierwszego spotkania deliberacyjnego. Zaprezentowali krótkie (15-minutowe) wystąpienia, a następnie odpowiadali na forum na wybrane pytania panelistów i panelistek. Na pozostałe (pojawiające się na czacie lub w czasie pracy w mniejszych grupach) odpowiedzieli zdalnie. Niektórzy przygotowali też materiały uzupełniające dla panelistów.

Wszystkie udzielone przez ekspertów odpowiedzi oraz dodatkowe informacje i przydatne linki umieszczaliśmy na bieżąco [na stronie internetowej panelu](#) oraz na platformie padlet.com, którą wykorzystaliśmy, by ułatwić dostęp do prezentowanej podczas spotkań wiedzy. Znalazły się tam m.in. regulamin panelu, skrócony podręcznik, który wysłaliśmy przed rozpoczęciem spotkań, kontakty, linki do informacji na stronie panelu, nagrania wystąpień ekspertów i ekspertek oraz stron, wszystkie prezentacje, materiały dodatkowe, odpowiedzi na pytania, a także lista rekomendacji zgłaszanych podczas panelu oraz propozycji rekomendacji zgłoszonych przez mieszkańców (wraz z uwagami zespołu monitorującego do poszczególnych rekomendacji). To narzędzie było kluczowe dla uczestników panelu, a ponieważ było ogólnodostępne, stanowiło też źródło wiedzy dla osób przyglądających się procesowi z zewnątrz.

Fragment wirtualnej tablicy z materiałami z panelu stworzonej na platformie padlet.com:

Strony

Zasadą paneli obywatelskich jest, że głos w części edukacyjnej mają nie tylko eksperci, lecz także organizacje, instytucje lub grupy nieformalne, których działalność jest związana z tematem panelu lub na które bezpośredni wpływ mają kwestie poruszane podczas panelu, czyli tzw. strony panelu. Szczególnym rodzajem strony był urząd miasta.

Strony miały możliwość przedstawienia swojego stanowiska podczas spotkań edukacyjnych panelu, zaproponowania rekomendacji oraz odniesienia się do wystąpień ekspertów i ekspertek czy innych stron. Mogły również przekazać panelistom i panelistkom (za naszym pośrednictwem) uzupełniające materiały dotyczące tematu panelu.

Otwarty nabór dla stron prowadziliśmy za pośrednictwem strony internetowej panelu oraz związanych z nią kanałów w mediach społecznościowych. Kontaktowaliśmy się również bezpośrednio z szeregiem podmiotów, które zgodnie z regulaminem mogły stać się stronami panelu. Łącznie w rekrutacji zgłosiło się 28 podmiotów, w tym niestety wiele niespełniających kryteriów regulaminowych (m.in. osoby fizyczne czy organizacje, które nie wykazały, że zajmują się tematyką panelu). Podmioty odrzucone na podstawie regulaminu miały

możliwość odwołania się od naszej decyzji do zespołu monitorującego – jednak nie skorzystały z tej możliwości.

Ze względu na ograniczenia czasowe panelu i troskę o komfortowe warunki pracy dla panelistów i panelistek (czyli nie nazbyt długie spotkania przed komputerem) ustaliliśmy limit 5 stron uprawnionych do przedstawienia swojego stanowiska ustnie, podczas spotkania. Jednak w związku z tym, że chętnych do zabrania głosu na żywo było więcej, wspólnie ze wszystkimi ustaliliśmy kolejność wystąpień oraz połączenie niektórych stanowisk. Byliśmy gotowi zaproponować głosowanie lub losowanie stron w przypadku braku kompromisu, jednak okazało się to niepotrzebne.

W imieniu stron stanowisko przedstawiło łącznie 8 osób:

- Julia Keane z Młodzieżowego Strajku Klimatycznego,
- Marek Mastalerz z Extinction Rebellion,
- Wojciech Matejko z Partnerstwa Otwarty Jazdów,
- Robert Buciak z Zielonego Mazowsza,
- Bernard Swoczyna z WWF Polska,
- Joanna Krawczyk i Maciej Wereszczyński z Polskiej Zielonej Sieci,
- Bartłomiej Kozek z Centrum UNEP/GRID Warszawa.

Obserwatorzy i obserwatorki

Obserwatorzy i obserwatorki to osoby, które przyglądały się przebiegowi panelu i mogły brać udział w plenarnych częściach spotkań bez prawa głosu. Dodatkowo umożliwiliśmy chętnych osobom możliwość obserwacji pracy grupowej, która nie była już transmitowana.

Obserwatorami mogły zostać osoby, które zawodowo lub naukowo zajmują się tematyką paneli obywatelskich lub były zainteresowane realizacją panelu obywatelskiego w innych jednostkach administracyjnych niż Warszawa. Nie mogli to być przedstawiciele i przedstawicielki stron, eksperci i ekspertki ani osoby wchodzące w skład zespołu monitorującego.

Otwarty nabór na obserwatorów prowadziliśmy za pośrednictwem strony internetowej panelu oraz związanych z nim kanałów w mediach społecznościowych. Łącznie w rekrutacji zgłosiło się 36 osób. Znaczna część z nich nie spełniała jednak kryteriów regulaminowych (m.in. Przedstawiciele firm lub osoby niezajmujące się partycypacją). Osoby odrzucone na podstawie regulaminu – podobnie jak strony – miały możliwość odwołania się od naszej decyzji do zespołu monitorującego.

Mieszkańcy i mieszkanki

Planując kształt Warszawskiego Panelu Klimatycznego, chcieliśmy zapewnić jak najszersze uczestnictwo mieszkańców i mieszanek Warszawy w tym procesie. Zależało nam, by wszyscy, których nie wylosowaliśmy do udziału w panelu, mieli możliwość nie tylko

przyglądania się spotkaniom, lecz także wypowiedzenia się w otwartych konsultacjach. W związku z tym na bieżąco informowaliśmy o przebiegu panelu w mediach, na miejskim portalu i stronach w mediach społecznościowych, transmitowaliśmy wszystkie wystąpienia, a warszawiaków zachęcaliśmy do zgłaszania (poprzez formularz internetowy lub telefonicznie) swoich propozycji rekomendacji dla miasta.

Łącznie spłynęło do nas 88 takich propozycji – przekazaliśmy je panelistom do oceny i ewentualnego rozwinięcia i przyjęcia pod głosowanie końcowe. Przekazując propozycje, zaznaczyliśmy te z nich, które wychodziły poza temat panelu lub kompetencje miasta. Opublikowaliśmy je również [na stronie internetowej panelu](#).

Kryzys klimatyczny jest jednym z największych wyzwań, które przed nami stoją. Powinniśmy robić wszystko, żeby sobie z tym wyzwaniem poradzić. Chcemy walczyć o naszą planetę i chcemy ją zostawić naszym potomkom w dobrym stanie.

Wszystkich państwa postrzegamy jako sojuszników, edukatorów, ludzi, którzy będą rozmawiali ze wszystkimi, którzy do tej pory nie zdają sobie sprawy, przed jakimi wyzwaniami naprawdę stajemy

RAFAŁ TRZASKOWSKI, PREZYDENT M.ST. WARSZAWY

3.11.2020 / Wypowiedź ze spotkania inauguracyjnego

Wasze rekomendacje są wiążące i macie czas się zastanowić. To was poproszono o to, byście zdecydowali, jaka będzie nasza przyszłość. Zróbcie to mądrze, zapoznajcie się z materiałem, przemyślcie, uczestniczcie aktywnie. Bo to, co przegłosujecie, jest wiążące.

*I nie potrzebujemy pudrowania rzeczywistości, drobnego tuningu. My potrzebujemy naprawdę rewolucji w tym zakresie. Nasza przyszłość teraz w waszych rękach. **Podejmijcie decyzje tak, jakby od waszych decyzji zależała nasza przyszłość. Bo zależy.***

MARCIN POPKIEWICZ, DORADCA MERYTORYCZNY PANELU

3.11.2020 / Wypowiedź ze spotkania inauguracyjnego

Przebieg spotkań

Warszawski Panel Klimatyczny przeprowadziliśmy w nadzwyczajnych okolicznościach związanych z epidemią koronawirusa. Z powodu ograniczonych (a później) braku możliwości organizacji dużych wydarzeń i spotkań zorganizowaliśmy go w całości w formule on-line. Choć wybrane przez nas rozwiązanie dostarczyło sporo wyzwań, wybraliśmy tę formułę w trosce o bezpieczeństwo panelistek i panelistów. Dokładaliśmy też starań o to, by zapewnić dostępność panelu dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym oraz umożliwić udział osobom nieposiadającym warunków do uczestnictwa w spotkaniach on-line, oferując im indywidualne wsparcie asystentów technicznych.

Przygotowania do spotkań

Przed rozpoczęciem panelu zorganizowaliśmy dwa spotkania próbne, podczas których uczestniczki i uczestnicy panelu mogli sprawdzić działanie swojego sprzętu oraz komunikatorów, za pomocą których się łączyliśmy, a także przetestować ich funkcje. Spotkania było otwarte i trwały po trzy godziny, można więc było dołączyć do nich w dogodnej porze, by sprawdzić poprawne działanie potrzebnych funkcji oraz poczuć się bezpieczniej, że podczas spotkań panelu wszystko zadziała poprawnie. Do spotkań dołączały głównie osoby starsze lub takie, które nie używały dotąd platformy Zoom ani w pracy, ani do celów prywatnych.

Spotkania dodatkowe były ważną częścią procesu. Dzięki nim osoby wcześniej nie czujące się komfortowo w formule on-line mogły nabrać pewności przed głównymi spotkaniami panelu i poczuć nasze wsparcie w tych trudnych do spotkań warunkach.

Przed każdym ze spotkań panelistki i paneliści otrzymywali od nas mejlowe przypomnienie wraz z odpowiednim linkiem do spotkania i niezbędnymi informacjami. Do osób starszych, nie obsługujących poczty elektronicznej, telefonowaliśmy z przypomnieniem również dzień wcześniej. Po spotkaniach, oprócz grzecznościowego podziękowania za udział, uczestniczki i uczestnicy otrzymywali od nas odpowiedzi na pytania, których nie było czasu udzielić podczas spotkań, a które znacząco przyczyniały się do ich wzrostu wiedzy. Pomiedzy spotkaniami dosyłałiśmy im także materiały dodatkowe, plany następnych spotkań oraz ankiety ewaluacyjne. W ten sposób uczestniczki i uczestnicy byli na bieżąco informowani o działaniach toczących się w panelu, mogli uzupełnić i pogłębić wiedzę, a także przygotować się do kolejnych spotkań, a my – dowiedzieć się, co poprawić następnym razem.

Osobom występującym podczas panelu zaproponowaliśmy nagranie swoich prezentacji, żeby mieć pewność, że czas ich trwania nie przekroczy założonego limitu i że nie zakłócą ich problemy techniczne. Wszystkie osoby, które skorzystały z tego rozwiązania, oczywiście były też obecne podczas spotkania, by odpowiedzieć na pytania panelistów i panelistek.

Organizacji wszystkich spotkań panelu towarzyszyło rozbudowane zaplecze techniczne, tzw. help desk, czuwający nad wpuszczaniem uczestniczek i uczestników na spotkania oraz

pytaniami zadawanymi na czacie, sprawdzaniem listy obecności, dbający o wyciszenie mikrofonów, wyświetlany obraz itp. Dodatkowo, panelistów i panelistki wspierali asystenci techniczni, rozwiązujący na bieżąco problemy techniczne (zdalnie lub towarzysząc im w ich domach).

Spotkanie inauguracyjne

Inauguracyjne spotkanie Warszawskiego Panelu Klimatycznego odbyło się 3 listopada (wtorek) w godzinach popołudniowych. Panelistki i paneliści spotkali się z Prezydentem m.st. Warszawy Rafałem Trzaskowskim oraz Justyną Glusman, dyrektorką i koordynatorką ds. zrównoważonego rozwoju i zieleni. Wysłuchali także wystąpienia wprowadzającego Marcina Popkiewicza, jednego z doradców merytorycznych panelu, oraz mieli szansę po raz pierwszy się zobaczyć i poznać, a także podzielić swoimi oczekiwaniami względem panelu i wysłuchać prezentacji dotyczących zmian klimatu i polityki miejskiej w tym temacie.

– Kryzys klimatyczny jest jednym z największych wyzwań, które przed nami stoją. Powinniśmy robić wszystko, żeby sobie z tym wyzwaniem poradzić. Chcemy walczyć o naszą planetę i chcemy ją zostawić naszym potomkom w dobrym stanie – mówił Rafał Trzaskowski podczas spotkania. – Wszystkich państwa postrzegamy jako sojuszników, edukatorów, ludzi, którzy będą rozmawiali ze wszystkimi, którzy do tej pory nie zdają sobie sprawy, przed jakimi wyzwaniami naprawdę stajemy – dodał prezydent stolicy.

W swoim wystąpieniu prezydent odniósł się także do wiążącego charakteru ustaleń panelu. – *To, co państwo ustalicie, będzie dla nas zobowiązujące – jeśli tylko będzie na to zgoda 80 proc. uczestników – zapewnił.*

Justyna Glusman, w dalszej części spotkania opowiedziała o realizowanych i planowanych działaniach miasta związanych z polityką klimatyczną. Mówiła m.in. o programie Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju pod nazwą „Zielone Miasta”, do którego Warszawa dołączyła jako pierwsze miasto w Polsce. Jego celem jest wspieranie dużych miast w projektach, w ich dążeniu do zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i zdrowia mieszkańców. Warszawa w ramach programu stworzy długoterminową (dziesięcioletnią) strategię zrównoważonego rozwoju. Wnioski z Warszawskiego Panelu Klimatycznego zostaną do niej włączone, a prace nad nią rozpoczną się już niebawem. Mieszkańcy Warszawy również będą mogli wziąć udział w jej tworzeniu.

– Miasta są niezwykle istotne z punktu widzenia walki ze zmianami klimatycznymi. Po pierwsze to one konsumują energię, co przyczynia się do emisji gazów cieplarnianych, ale także one odczuwają bardzo silnie zmiany klimatu, które już następują. Bez pilnych działań po stronie największych miast nie będziemy w stanie wyhamować tempa zachodzenia tych zmian – mówiła Justyna Glusman.

W drugiej, integracyjnej części spotkania swoje wystąpienie wprowadzające do tematu zmian klimatycznych miał Marcin Popkiewicz, jeden z dwóch doradców merytorycznych panelu.

Swoje wystąpienie zakończył apelem do uczestników panelu: – *Wasze rekomendacje są wiążące i macie czas się zastanowić. To was poproszono o to, byście zdecydowali, jaka będzie nasza przyszłość. Zróbcie to mądrze, zapoznajcie się z materiałem, przemyślcie, uczestniczcie aktywnie. Bo to, co przegłosujecie, jest wiążące. I nie potrzebujemy pudrowania rzeczywistości, drobnego tuningu. My potrzebujemy naprawdę rewolucji w tym zakresie. Nasza przyszłość teraz w waszych rękach. Podejmijcie decyzje tak, jakby od waszych decyzji zależała nasza przyszłość. Bo zależy.*

Nagrania ze spotkania inauguracyjnego umieściliśmy [w internecie](#).

Spotkania edukacyjne

W dwie pierwsze soboty listopada odbyły się spotkania edukacyjne. Panelistki i paneliści wysłuchali wtedy wystąpień ekspertów i stron, którzy podzielili się swoją wiedzą na temat zmian klimatu i efektywności energetycznej oraz swoimi rekomendacjami. Uczestnicy i uczestniczki panelu po wysłuchaniu prezentacji mogli też zadać pytania i podyskutować w małych grupach o zaprezentowanych rozwiązaniach.

Pierwsze spotkanie edukacyjne rozpoczęły krótkie wystąpienia Kamila Wyszowskiego, Prezesa Rady UN Global Compact Network Poland, oraz Wojciecha Szymalskiego, doradcy merytorycznego panelu. Obaj podkreślili wagę zwiększania efektywności energetycznej w miastach dla skutecznej walki ze zmianami klimatu.

Następnie, swoją prezentacją podzielił się Bartosz Rozbiewski z Biura Architektury i Planowania Przestrzennego Urzędu m.st. Warszawy. Mówił o polityce przestrzennej stolicy i o tym, jak planowanie przestrzenne może wpływać na efektywność energetyczną miasta. W 2018 roku rozpoczęły się prace nad studium dla Warszawy, a aktualnie trwają zaawansowane prace nad projektem studium – jego zdaniem, rekomendacje wypracowane w ramach panelu powinny zostać ujęte w tym projekcie. Jako inspiracja dla Warszawy został przedstawiony przykład Freiburga, w którym opracowano standard energetyczny dla budynków.

O budynkach neutralnych klimatycznie mówili także Justyna Biernacka i Piotr Jurkiewicz, eksperci z oddziału warszawskiego Stowarzyszenia Architektów Polskich Koło Architektury Zrównoważonej.

W dalszej części panelu Andrzej Brzozowy (Projekty Miejskie) przedstawił prezentację, która odnosiła się do kwestii planowania przestrzennego miasta. Ekspert zarekomendował m.in. odbetonowanie Warszawy oraz kroki zmierzające do naprawy jej struktury urbanistycznej, a także wdrożenie przez miasto procedury *climate-proofing*, czyli weryfikowania wszystkich istotnych decyzji i dokumentów miasta pod kątem zasad adaptacji do zmian klimatu wyrażonych w strategii adaptacji do zmian klimatu dla Warszawy.

Swoje stanowisko w temacie Warszawskiego Panelu Klimatycznego zaprezentowali podczas spotkania również przedstawiciele i przedstawicielka tzw. stron panelu: Julia Keane

(Młodzieżowy Strajk Klimatyczny), Marek Mastalerz (Extinction Rebellion), Wojciech Matejko (Partnerstwo Otwarty Jazdów) oraz Robert Buciak (Zielone Mazowsze), włączając do rozważań perspektywę organizacji społecznych działających na terenie Warszawy

Pierwszy dzień panelu zakończył się wystąpieniem eksperckim Kamila Wyszkwoskiego, który dał przegląd współczesnej wiedzy na temat kryzysu klimatycznego oraz opowiedział o roli miast w walce ze zmianami klimatu i o tym, co powinny robić, żeby obniżyć swoją energochłonność.

Drugie spotkanie edukacyjne rozpoczęło się od wprowadzenia Leszka Drogosza z Biura Infrastruktury Urzędu m.st. Warszawy. Mówił on o tym, ile miasto zużywa energii i na jakie cele oraz co już robi, by zwiększać efektywność energetyczną i udział odnawialnych źródeł energii.

Następnie, swoje prezentacje przedstawili eksperci zajmujący się odnawialnymi źródłami energii (OZE) – Tobiasz Adamczewski z Forum Energii oraz Arnold Rabiega z Krajowego Instytutu Energii Rozproszonej. Zaprezentowali różne rodzaje OZE możliwe do zastosowania w Warszawie, wskazali korzyści i wyzwania związane z ich wykorzystywaniem oraz opowiedzieli o instrumentach finansowych (miejskich i krajowych), które wspierają rozwój OZE.

W dalszej części panelu Ludomir Duda i Arkadiusz Węglarz z Krajowej Agencji Poszanowania Energii przedstawili obszerną prezentację na temat budynków efektywnych energetycznie. Eksperti zaproponowali sześć grup rekomendacji dotyczących: zarządzania energią w nieruchomościach miasta, lepszej wentylacji w szkołach, budownictwa senioralnego, efektywnego wykorzystania ciepłej wody, nowych budynków i zabytków.

Ponownie swoje stanowisko w temacie Warszawskiego Panelu Klimatycznego przedstawili również przedstawiciele i przedstawicielka stron panelu: Bernard Swoczyna (WWF Polska) oraz Joanna Krawczyk i Maciej Wereszczyński (Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć). W imieniu Centrum UNEP/GRID Warszawa Bartłomiej Kozek przekazał pisemne rekomendacje dla panelistów.

W sumie podczas spotkań edukacyjnych paneliści i panelistki wysłuchali 7 wystąpień eksperckich oraz 7 przedstawicieli i przedstawicielek stron panelu, którzy łącznie zgłosili 79 rekomendacji dla miasta. Pełną listę zgłoszonych rekomendacji, podobnie jak wszystkie prezentacje ekspertów, doradców i stron (wraz z materiałami dodatkowymi) oraz nagrania ich wystąpień, umieściliśmy [na stronie panelu](#) i na platformie padlet.com.

Po spotkaniach edukacyjnych – w środku kolejnego tygodnia – zorganizowaliśmy jeszcze jedno dodatkowe (nieobowiązkowe) spotkanie, które przeznaczaliśmy na uporządkowanie wiedzy zdobytej dzięki ekspertom i stronom. Na wątpliwości i pytania panelistów odpowiadał wtedy dr Wojciech Szymalski, jeden z doradców merytorycznych.

Spotkania deliberacyjne

W drugiej połowie listopada odbywały się mające charakter dyskusyjny spotkania deliberacyjne, zakończone głosowaniem nad rekomendacjami. Paneliści i panelistki z pomocą facylitatorek i facylitatorów przedstawiali swoje pomysły i dokonywali modyfikacji już zgłoszonych rekomendacji. Między spotkaniami pracował nad nimi również zespół monitorujący, który zgodnie z zarządzeniem prezydenta miał prawo weryfikacji rekomendacji przed poddaniem ich głosowaniu. W ten sposób utworzona została finalna wersja listy z rekomendacjami, nad którą uczestniczki i uczestnicy głosowali podczas ostatniego dnia panelu.

Pierwsze spotkanie deliberacyjne rozpoczęło się od wystąpienia Kamila Wyszkowskiego, który słowem wstępu zaprosił panelistki i panelistów do poszukiwania najlepszych rozwiązań i wspólnej dyskusji. Następnie w mniejszych grupach uczestniczki i uczestnicy dyskutowali nad różnymi strategiami głosowania, obranymi lub możliwymi do obrania podczas głosowania końcowego. Po przerwie wróciliśmy do dłuższej pracy w grupach, tym razem w formule World Café. Panelistki i paneliści krążyli pomiędzy grupami, przyglądając się w każdej z nich rekomendacjom z innego obszaru tematycznego i dodając swoje własne propozycje. Na potrzeby pracy nad rekomendacjami wyróżniliśmy 5 obszarów związanych z efektywnością energetyczną i OZE, które roboczo nazwaliśmy: budynki, planowanie przestrzenne, zielone standardy, OZE i wspólnoty energetyczne oraz inne. Pod koniec spotkania przeprowadziliśmy głosowanie wstępne nad propozycjami rekomendacji przedstawionymi przez panelistów, decydujące o tym, które z nich mają wejść do głosowania końcowego.

Przed końcowym głosowaniem zorganizowaliśmy jeszcze dodatkowe spotkanie techniczne, wyjaśniające zasady głosowania. Chcieliśmy też na nim zaznajomić panelistki i panelistów z narzędziem do głosowania (czyli ankietą utworzoną w LimeSurvey). W ten sposób czujący się mniej pewnie uczestnicy i uczestniczki mogli przejść przez testowe głosowanie i w razie wątpliwości dopytać, by poczuć się w pełni przygotowanymi do głosowania końcowego.

Drugie spotkanie deliberacyjne przeznaczaliśmy na uzupełniające głosowanie wstępne nad propozycjami rekomendacji, podsumowanie dyskusji w grupach oraz ostateczne głosowanie nad rekomendacjami. W głosowaniu wzięło udział 80 panelistów i panelistek – osoby wylosowane do grupy głównej i kilka osób z grupy rezerwowej, które zastąpiły nieobecnych z grupy głównej. Szczegółowe zasady głosowania umieściliśmy na końcu naszej publikacji.

Spośród 93 rekomendacji dopuszczonych do głosowania 49 uzyskało poparcie co najmniej 80% uczestników i uczestniczek. Część rekomendacji uzyskała wynik zbyt niski, by uznać je za wiążące, ale wystarczająco wysoki, by zgodnie z regulaminem panelu poddać je ponownemu głosowaniu (co najmniej 75%). W powtórzonym głosowaniu żadna z nich nie przekroczyła jednak progu 80% poparcia.

W dodatkowym głosowaniu, które nie miało już wiążącego charakteru, paneliści wyraźnie opowiedzieli się również za realizacją kolejnych Warszawskich Paneli Klimatycznych. Miałyby

dotyczyć tematów, które nie zmieściły się w zakończonym właśnie panelu. Za przyjęciem takiego modelu wypracowywania miejskiej polityki klimatycznej zagłosowało aż 94% panelistów.

Przy okazji głosowania nad rekomendacjami paneliści i panelistki mogli też podzielić się swoimi pomysłami na rozwiązania służące poprawie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE, których zabrakło im na liście do głosowania. Dotyczyły one m.in. miejskiej mobilności i transportu, oświetlenia ulicznego i rozbudowy biogazowni przy oczyszczalni „Czajka”. Wszystkie nowe pomysły panelistów zgłoszone ostatniego dnia panelu przekazaliśmy miastu wraz z wynikami głosowania.

Miasto sporo zainwestowało w organizację panelu, zmotywowało „zwykłych” obywateli, edukowało w kwestii walki z kryzysem klimatycznym. Również paneliści zaangażowali się w temat.

Dobrze byłoby wykorzystać tę zbudowaną relację, „mieć nas w zanadrzu”, korzystać z grupy, która dziś ma podobny poziom wiedzy i chęci do rozpoczynania zmian od siebie. (...)

PANELISTA LUB PANELISTKA

28.11.2020 / Anonimowa wypowiedź pozostawiona w formularzu do głosowania końcowego nad rekomendacjami

Rekomendacje, które pojawiły się na panelu, są bardzo istotne do tego, by w naszym mieście żyło się lepiej oraz aby powstrzymać zmiany ocieplania klimatu. Będą one wymagały całkowitej zmiany myślenia wśród Was, będą wymagały trudu, by je wdrożyć.

Na początku będzie Wam zapewne bardzo ciężko, trzeba będzie wyjść ze swojej strefy komfortu. Jednak mam wiarę, że uda Wam się przezwyciężyć wszelkie przeciwności i dzięki temu podniesie się jakość życia w mieście. Również dla Was.

*Zachęcam Was do organizowania wewnętrznych spotkań międzydziedzinowych, międzywydziałowych. Takie wspólne dzielenie się pomysłami na wdrażanie ma potencjał stać się grupą wsparcia dla Was. A musicie być wspierani. **Na Was teraz spoczywa wiele, od Was zależy stopień wykonania naszych rekomendacji.***

Życzę Wam, by droga, jaką będziecie przebywać, wdrażając zmiany, była inspirująca, rozwijająca i przyczyniła się do sukcesu całej społeczności mieszkańców Warszawy oraz aby była warta do naśladowania przez innych urzędników w innych miastach Polski.

PANELISTA LUB PANELISTKA

28.11.2020 / Anonimowa wypowiedź pozostawiona w formularzu do głosowania końcowego nad rekomendacjami

REKOMENDACJE

Paneliści i panelistki wybrali w głosowaniu rekomendacje związane z:

- zarządzaniem energią w budynkach, lepszą wentylacją w szkołach i efektywnym wykorzystaniem ciepłej wody,
- nowymi budynkami i zabytkami,
- planowaniem przestrzennym,
- zielonymi standardami, w tym standardem energetycznym dla budynków,
- odnawialnymi źródłami energii, w tym wspólnotami energetycznymi,
- współpracą z sąsiadami Warszawy,
- edukacją.

Wśród wybranych rekomendacji znalazły się m.in. poniższe działania:

- wdrożenie systemu zarządzania energią we wszystkich miejskich budynkach użyteczności publicznej w oparciu o normę PN-EN ISO 50001 Zarządzanie energią,
- utworzenie rankingu energochłonności budynków, ciągły monitoring zużycia energii oraz przeprowadzenie audytu energetycznego, a także głęboka termomodernizacja w nieruchomościach miasta,
- opracowanie polityki, której celem będzie ograniczenie energochłonności nowobudowanych obiektów,
- przyjęcie zasady, że planowane inwestycje w nowe budynki dla samorządu będą powstawały w wyniku procedur, w których waga kryterium śladu ekologicznego będzie nie niższa niż 15%, przy czym ślad ekologiczny będzie liczony z uwzględnieniem budowy oraz eksploatacji w zdefiniowanym cyklu życia budynku,
- stworzenie warszawskiego standardu zielonego budynku, będącego zbiorem zasad, wymagań i wytycznych prowadzących do osiągnięcia miejskich celów klimatycznych w sektorze budownictwa,
- wprowadzenie do 2022 roku procedur *climate-proofing*, czyli weryfikowania wszystkich istotnych działań inwestycyjnych i dokumentów miasta pod kątem zasad adaptacji Warszawy do zmian klimatu wyrażonych w Strategii adaptacji do zmian klimatu dla m.st. Warszawy do roku 2030 z perspektywą do roku 2050,
- obliczenie potencjału podaży i popytu odnawialnych źródeł energii (OZE) w Warszawie z osią czasu i ścieżkami rozwoju do 2030 i 2050 roku, kosztami, oszczędnościami (m.in. kosztów zewn.),
- zainstalowanie do roku 2030 paneli fotowoltaicznych na dachach wszystkich budynków należących do miasta, w tym parkingów P+R oraz zajezdni miejskich, jeśli istnieje możliwość techniczna, architektoniczna i konserwatorska instalacji takich urządzeń,
- skrócenie czasu ubiegania się o dotację miejską na ekologiczne źródła energii,

- analiza lokalnych możliwości wytwarzania energii OZE przez potencjalnych prosumentów zbiorowych oraz spółdzielnie energetyczne,
- przygotowanie projektu uchwały w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości budynków lub ich części podłączonych do instalacji wykorzystującej odnawialne źródła energii.

Ponadto, uczestnicy i uczestniczki panelu przegłosowali kilka rekomendacji dotyczących Warszawskiego Panelu Klimatycznego:

- zaplanowanie monitoringu wdrażania rekomendacji panelu,
- przekazanie rekomendacji panelu projektantom Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Warszawy,
- aktywne włączanie się miasta w promowanie przegłosowanych rekomendacji Warszawskiego Panelu Klimatycznego w ramach Green City Action Plan (czyli planu tworzonego, by do 2030 roku zredukować emisje o 40%, a do 2050 roku osiągnąć neutralność klimatyczną).

Dopowiedzenie do rekomendacji: stworzenie przez Miasto strony internetowej (do końca 2020 r.), na której na bieżąco będzie można śledzić, jak Miasto realizuje (bądź nie) rekomendacje panelu. Strona powinna być uzupełniana co kwartał. Powinna zawierać kompleksowy plan działań dotyczący wszystkich rekomendacji (z datami podjęcia lub zakończenia działań) oraz szczegółowe postępy lub trudności w ich realizacji.

Bez takiego monitoringu (należy włączyć do niego niezależnych ekspertów) nasz panel będzie tylko edukacyjną zabawą.

PANELISTA LUB PANELISTKA

28.11.2020 / Anonimowa wypowiedź pozostawiona w formularzu do głosowania końcowego nad rekomendacjami

Wyniki głosowania nad rekomendacjami:

Lp.	Grupa rekomendacji	Rekomendacja	Głosowanie grupowe	Siła poparcia	Wynik głosowania
1	Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej	29. Wdrożenie systemu zarządzania energią we wszystkich miejskich budynkach użyteczności publicznej	TAK	68%	TAK (94%)
2		29*. Wdrożenie systemu zarządzania energią we wszystkich miejskich budynkach użyteczności publicznej W OPARCIU O NORMĘ PN-EN ISO 50001 ZARZĄDZANIE ENERGIĄ		76%	TAK (93%)
3		N. Zamontowanie we wszystkich budynkach użyteczności publicznej automatycznych wyłączników światła			TAK (84%)
4	Zarządzanie energią w nieruchomościach miasta	79. Wdrożenie Normy PN-EN ISO 50001 Zarządzanie Energią w nieruchomościach miasta	TAK	60%	TAK (90%)
5		79*. Wdrożenie Normy PN-EN ISO 50001 Zarządzanie Energią w nieruchomościach miasta ORAZ OTRZYMANIE PRZEZ MIASTO CERTYFIKATU POŚWIADCZAJĄCEGO WDROŻENIE NORMY I ODPOWIEDZIALNE ZARZĄDZANIE ENERGIĄ		67%	TAK (89%)
6		36, 37, 38 i 39. Utworzenie rankingu energochłonności budynków, poczynając od najwyższego wskaźnika zużycia energii na 1m2 powierzchni użytkowej mieszkania. Systematyczne instalowanie ciągłego monitoringu zużycia energii oraz przeprowadzenie Audytu Energetycznego, poczynając od najbardziej energochłonnych budynków. Głęboka Termomodernizacja (GT) prowadzona systematycznie, poczynając od budynków o największym wykazanym w Audycie potencjale redukcji zużycia energii. Realizowane w ramach GT inwestycje związane z instalacjami: wentylacji, klimatyzacji, CWU i OZE powinny być realizowane w formule ESCO, by zniwelować ryzyko niezyskania zakładanych efektów i nie powielać potrzeby budowania służb technicznych zajmujących się eksploatacją i konserwacją złożonych instalacji w każdym modernizowanym obiekcie			TAK (89%)
7		40*. U uruchomienie systemu wsparcia dla właścicieli budynków (W TYM ZABYTKOWYCH) w procesie Głębokiej Termomodernizacji, w postaci kampanii społecznej i systemu doradztwa technicznego oraz wsparcia w organizacji finansowania, kierując je w pierwszej kolejności do najbardziej energochłonnych			TAK (84%)
8		12. Wprowadzenie obowiązku stosowania na budynkach miejskich tablic zawierających informacje na temat efektywności energetycznej i udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym obiektu	TAK	36%	NIE (58%)

9		42. Umieszczenie świadectw charakterystyki energetycznej i tablic informacyjnych o aktualnym zużyciu energii w widocznych miejscach w budynkach użyteczności publicznej		43%	NIE (65%)
10		43. Wprowadzenie systemu paszportów energetycznych zawierających plan doprowadzenia budynku do standardu zeroemisyjnego wraz z systemem skutecznych bodźców wymuszających termomodernizację			TAK (80%)
11	Lepsza wentylacja w szkołach	45*. Uruchomienie inwestycji modernizacji systemu wentylacyjnego szkół (W TYM REKUPERACJI), poczynając od tych o najgorszej jakości powietrza i wcześniej termomodernizowanych			TAK (95%)
12		44. Uruchomienie systemu monitoringu jakości powietrza w reprezentatywnej klasie w kilku szkołach położonych w miejscach o najgorszej jakości powietrza, z ekranem zewnętrznym informującym o jakości powietrza (na wzór tablic smogowych), oraz udostępnienie tych informacji na dedykowanej stronie urzędu miasta			NIE (78%)
13		46. Uruchomienie kampanii informacyjno-edukacyjnej o konieczności i metodach redukcji zapotrzebowania na energię w budynkach szkolnych, poczynając od tych, w których rozpoczęto proces Głębokiej Termomodernizacji lub modernizacji wentylacji			TAK (84%)
14	Efektywne wykorzystanie ciepłej wody	51. Dokonanie przeglądu instalacji ciepłej wody użytkowej w budynkach miasta i uruchomienie programu modernizacji armatury, poczynając od tych miejsc, przez które przewija się najwięcej użytkowników			TAK (84%)
15		52. Wykonanie ekspertyzy najlepszych technik zapobiegania Legionellozie i wdrożenie tych najmniej energochłonnych			NIE (64%)
16		53. Przeprowadzenie kampanii informacyjnej oraz wprowadzenie systemu bodźców wymuszających racjonalizację zużycia ciepłej wody użytkowej i sposobów ograniczenia zużycia wody zimnej oraz wykorzystania wody szarej i deszczówki			TAK (91%)
17	Nowe budynki efektywnie energetycznie i zasobowo	55. Opracowanie przez Urząd Miasta polityki, której celem będzie ograniczenie energochłonności nowobudowanych obiektów			TAK (94%)
18		6. Opracowanie wzorcowych warunków konkursów architektonicznych, zawierających wymagania proklamacyjne realizujące cele redukcji emisji gazów cieplarnianych			TAK (89%)
19		5. Opracowanie wzorcowej Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) zawierającej wymagania proklamacyjne dla inwestycji miejskich	TAK	60%	TAK (86%)

20		54*. Przyjęcie zasady, że planowane inwestycje w nowe budynki dla samorządu będą powstawały w wyniku procedur, w których waga kryterium śladu ekologicznego będzie nie niższa niż 15%, PRZY CZYM ŚLAD EKOLOGICZNY BĘDZIE LICZONY Z UWZGLĘDNIENIEM BUDOWY ORAZ EKSPLOATACJI W ZDEFINIOWANYM CYKLU ŻYCIA BUDYNKU		63%	TAK (83%)
21		56. Uruchomienie miejskiego systemu doradztwa energetycznego dla inwestorów indywidualnych i instytucjonalnych			TAK (85%)
22		11. Opracowanie instrumentów zachęt finansowych i merytorycznego wsparcia dla inwestorów i właścicieli nieruchomości, którzy zamierzają realizować zrównoważone inwestycje			TAK (93%)
23	Zabytki	58. Wykonanie analizy społecznych i środowiskowych kosztów polityki konserwatorskiej			NIE (56%)
24		57. Przeprowadzenie diagnozy zapotrzebowania na energię budynków, których termomodernizacja wymaga zgody konserwatora zabytków			NIE (73%)
25		61. Wyjście z inicjatywą powołania okrągłego stołu wspólnie z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowym Instytutem Dziedzictwa i konserwatorami, by wypracować zmiany w podejściu konserwatorskim i ustalić dopuszczalność pewnych rozwiązań zmniejszających energochłonność budynków (ale jako rekomendacji, zawsze do indywidualnej oceny)	TAK	52%	NIE (70%)
26		N. Zainicjowanie zmian w prawie dotyczącym zabytków, aby umożliwić ich modernizację pod kątem efektywności energetycznej		55%	TAK (80%)
27		N. Zainicjowanie stworzenia katalogu zmian modernizacyjnych, które można przeprowadzić w zabytkowych budynkach w uproszczonej formule		58%	TAK (83%)
28	Analiza ogrzewania warszawy	62. Wykonanie analizy wariantowej ogrzewania Warszawy obejmującej głęboką termomodernizację budynków, obniżenie zapotrzebowania na ciepło, wykorzystanie odnawialnej energii, 100% bezemisyjnych budynków do 2050 roku, harmonogram działań i finansowanie			TAK (91%)
29	Planowanie przestrzenne	1. Przekazanie rekomendacji Warszawskiego Panelu Klimatycznego projektantom Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Warszawy			TAK (93%)
30		13B. „Odbetonowywanie”: zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej (PBC) na obszarach zabudowanych poprzez: - zachęty dla właścicieli i zarządców nieruchomości prywatnych (czasowe ulgi w podatkach lokalnych, konkursy, nagrody, karnety do teatrów czy aquaparków itd.), - współpracę i wspólne przedsięwzięcia z zarządcami nieruchomości publicznych niebędących w zarządzie Miasta, począwszy od Ministerstwa Klimatu i Środowiska lub NFOŚiGW	TAK	71%	TAK (85%)

31	N. Wprowadzenie zachęt do społecznych inicjatyw odbetonowywania przestrzeni, wykorzystanie siły pracy społecznej		59%	NIE (79%)
32	9. Wprowadzenie do Studium zróżnicowania jakościowego powierzchni biologicznie czynnej (PBC) ze względu na jej bezpośredni wpływ na miejską wyspę ciepła	TAK	50%	TAK (83%)
33	9*. Wprowadzenie do Studium zróżnicowania jakościowego powierzchni biologicznie czynnej (PBC) ze względu na jej bezpośredni wpływ na miejską wyspę ciepła ORAZ OKREŚLENIE PRECYZYJNYCH KRYTERIÓW OCENY RÓŻNYCH TYPÓW PBC, A NASTĘPNIE WYZNACZENIE MINIMALNEGO I OPTIMALNEGO OBSZARU, JAKI DANY TYP PBC POWINIEN ZAJMOWAĆ NA TERENIE DANEJ INWESTYCJI		68%	TAK (80%)
34	N. Wprowadzenie rozwiązań, które spowodują, że prywatni inwestorzy będą musieli przeznaczać część terenu pod powierzchnię biologicznie czynną (PBC) o autentycznej wartości			TAK (86%)
35	N. Wyjęcie „ekokratki budowlanej” z kategorii powierzchni biologicznie czynnej (PBC)			NIE (61%)
36	14*. Zapewnienie w opracowywanym Studium równomiernego rozmieszczenia zieleni w Warszawie, tak aby każdy warszawiak w ciągu kwadransa mógł dotrzeć PIESZO do lasu lub zieleni urządzonej o powierzchni powyżej 2 ha (podobnie jak Ogólnomiejski System Terenów Aktywnych Biologicznie w Gdańsku)			NIE (76%)
37	16. Wskazanie 2 lokalizacji w Warszawie (osiedle, fragment dzielnicy), gdzie struktura przestrzenna jest nieefektywna ze względu na adaptację do zmian klimatu (w tym efektywność energetyczną), następnie przeprowadzenie ANALIZY DEFICYTÓW (w zakresie infrastruktury, planów, urządzenia terenu, usług publicznych, jakości życia w danym fragmencie miasta), na jej podstawie oraz w wyniku prac studialnych nad konkretnymi sposobami poprawy sytuacji na tym obszarze opracowanie MASTERPLANU z planem finansowym. A następnie wdrożenie go. W kolejnym kroku zaproponowanie analogicznych działań na styku Warszawy z innymi gminami	TAK	41%	NIE (65%)
38	16*. Wskazanie 1 LOKALIZACJI w Warszawie (osiedle, fragment dzielnicy), gdzie struktura przestrzenna jest nieefektywna ze względu na adaptację do zmian klimatu (w tym efektywność energetyczną), następnie WE WSPÓŁPRACY ZE SPOŁECZNOŚCIĄ STUDENTÓW ARCHITEKTURY I KIERUNKÓW POKREWNYCH przeprowadzenie ANALIZY DEFICYTÓW (w zakresie infrastruktury, planów, urządzenia terenu, usług publicznych, jakości życia w danym fragmencie miasta), na jej podstawie oraz w wyniku prac studialnych nad konkretnymi sposobami poprawy sytuacji na tym obszarze opracowanie MASTERPLANU z planem finansowym. A następnie wdrożenie go. W kolejnym kroku zaproponowanie analogicznego działania na styku Warszawy z innymi gminami		51%	NIE (73%)

39		17. Promowanie poprzez silne zapisy tworzonego obecnie Studium oraz postanowienia planów miejscowych budowy kwartałowej, czyli miejskich kwartałów, i kształtowanie zwartych pierzei, zamiast osiedli z rozproszonymi budynkami wolnostojącymi i budynków indywidualnych nie stykających się sąsiednimi ścianami			NIE (68%)
40	Centra lokalne	15. Miasto dąży do osiągnięcia cech miasta zwartego na całym swoim obszarze. Całkowite wdrożenie do 2030 roku programu „Centra Lokalne” poprzez realizację 10 pilotażowych centrów lokalnych (poprzedzone partycypacyjnym opracowaniem koncepcji urbanistycznych)	TAK	44%	NIE (64%)
41		15*(1). Miasto dąży do osiągnięcia cech miasta zwartego na całym swoim obszarze. Całkowite wdrożenie do 2030 ROKU programu „Centra Lokalne” poprzez realizację PIĘCIU pilotażowych centrów lokalnych (poprzedzone partycypacyjnym opracowaniem koncepcji urbanistycznych)		44%	NIE (69%)
42		15*(2). Miasto dąży do osiągnięcia cech miasta zwartego na całym swoim obszarze. Całkowite wdrożenie do 2035 ROKU programu „Centra Lokalne” poprzez realizację DZIESIĘCIU pilotażowych centrów lokalnych (poprzedzone partycypacyjnym opracowaniem koncepcji urbanistycznych)		38%	NIE (66%)
43	Współpraca z sąsiadami	10. Podjęcie współpracy z gminami otaczającymi Warszawę w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza			TAK (89%)
44		19. Zainicjowanie opracowania do 2026 roku Strategii adaptacji do zmian klimatu całej metropolii warszawskiej przez Miasto, inicjatora i lidera Stowarzyszenia Metropolia Warszawa, które współpracuje coraz bardziej ambitnie i widzi korzyści ze wspólnego działania			TAK (88%)
45		76. Poszerzenie zakresu współpracy w obrębie metropolii o kwestie związane z energetyką, odnawialnymi źródłami energii i zrównoważonego rozwoju, takimi jak metropolitarna polityka energetyczna, mapująca potencjał poprawy efektywności energetycznej oraz rozwijania odnawialnych źródeł energii, ich wykorzystywanie do zaspokajania potrzeb całej metropolii, tworząca ramy dla współdziałania w jej obrębie (wspólne zakupy energii, tworzenie klastrów energetycznych)			TAK (83%)
46	Standard energetyczny dla Warszawy	2. Opracowanie standardu energetycznego dla Warszawy, czyli wymogu efektywności bazującej na wskaźniku określającym roczne zużycie energii na m ² , dotyczącego poszczególnych budynków, np. mieszkalnych lub o innych funkcjach, budowanych przez miasto samodzielnie lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego	TAK	55%	NIE (79%)

47	4. Stworzenie warszawskiego standardu zielonego budynku, będącego zbiorem zasad, wymagań i wytycznych prowadzących do osiągnięcia miejskich celów klimatycznych w sektorze budownictwa. Standard powinien być opracowany przez multidyscyplinarny zespół ekspercki. Standard powinien dotyczyć budynków nowoprojektowanych oraz istniejących podlegających modernizacji, o różnych funkcjach i o różnym typie własności (budynki w zasobie miasta, spółdzielcze i prywatne). Zespół opracowujący standard (w porozumieniu z Miastem) określi zakres i sposób stosowania standardu do poszczególnych rodzajów inwestycji, w tym przeanalizuje możliwość i racjonalność aplikacji standardu do decyzji o warunkach zabudowy (WZZIT), decyzji o lokalizacji inwestycji mieszkaniowych (specustawa o ułatwieniach w realizacji inwestycji mieszkaniowych), miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego		65%	TAK (85%)
48	4*(1). Treść jak w rekomendacji 4, z poniższym dopiskiem: Standard powinien odnosić się również do terenu niezabudowanego działki budowlanej pod względem przestrzeni biologicznie czynnej, użytych materiałów, procenta przestrzeni zacienionej (na przykład duże drzewa). Standard mógłby być poszerzony o przestrzeń publiczną dookoła inwestycji		54%	TAK (80%)
49	4*(2). Treść jak w rekomendacji 4, z poniższym dopiskiem: Zielony standard powinny być w różnych wariantach: inne dla szkół, bud. mieszkalnych oraz w podziale na strefy miejskie: aby inny standard obejmował zabudowę śródmiejską, a inny podmiejską etc. Standard powinien odnosić się również do terenu niezabudowanego działki budowlanej pod względem przestrzeni biologicznie czynnej, użytych materiałów, procenta przestrzeni zacienionej (na przykład duże drzewa). Standard mógłby być poszerzony o przestrzeń publiczną dookoła inwestycji		66%	TAK (85%)
50	28. Stworzenie miejskiego energetycznego standardu budynków istniejących i nowopowstających: - OZE; - Zarządzanie energią w budynku z wykorzystaniem inteligentnych narzędzi. Dla budynków istniejących standard byłby obowiązujący w wypadku kompleksowych remontów i modernizacji, o ile nie będzie przeciwwskazań technicznych, architektonicznych i konserwatorskich		62%	TAK (88%)
51	N. Stworzenie standardu energetycznego budynków z przyjęciem m.in. rekuperacji i odzysku ciepła jako zielonego standardu dla nowo budowanych budynków		63%	TAK (91%)
52	N. Stworzenie strony internetowej, np. nakładki na mapę mapa.um.warszawa.pl , na której widać by było standard energetyczny budynków			NIE (73%)

53	Zielone standardy	3. Sformułowanie jednoznacznych, wymiernych celów dotyczących neutralności klimatycznej w dokumentach strategicznych Warszawy, np. w ramach uzupełnienia do Strategii Warszawa2030. Cele klimatyczne powinny być czytelne i obowiązujące dla całej społeczności Warszawy (dla urzędników, inwestorów i mieszkańców). Cele klimatyczne powinny być ujęte na poziomie Strategii miasta, a dokumenty niższego rzędu powinny określać, w jaki sposób będą realizowane w różnych obszarach aktywności miasta. Jest bardzo ważne, abyśmy wszyscy rozumieli, do czego dążymy i jaki jest nasz wspólny cel. Cele klimatyczne Miasta powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w zapisach dokumentów planistycznych, czyli Studium i planach zagospodarowania			TAK (96%)
54		30A*. Miasto aktywnie włącza się w promowanie przegłosowanych rekomendacji Warszawskiego Panelu Klimatycznego w ramach GCAP* (*GCAP, Green Climate Action Plan – tworzony w Biurze Ochrony Powietrza i Klimatu Urzędu m.st. Warszawy plan, by do roku 2030 zredukować emisje o 40%, a do roku 2050 osiągnąć neutralność klimatyczną)			TAK (94%)
55		77. Integracja społecznych i środowiskowych aspektów zamówień publicznych, realizująca zasady zrównoważonego rozwoju: - analiza realizowania zrównoważonych zamówień publicznych przez miasta partnerskie Warszawy oraz miasta, należące do sieci w których funkcjonuje (ze szczególnym uwzględnieniem metropolii leżących w Unii Europejskiej); - opracowanie strategii wykorzystywania zamówień do osiągania celów energetyczno-klimatycznych, takich jak oszczędności na zużyciu energii oświetlenia ulicznego czy zmniejszenie zapotrzebowania energetycznego budynków; - powiązanie celów energetycznych z innymi, strategicznymi posunięciami postulowanymi w ramach rekomendacji (np. zasady budowy/rozbiórki budynków uwzględniające kwestie efektywnego wykorzystywania materiałów budowlanych w celu zwiększenia efektywności surowcowej i realizacji zasad gospodarki o obiegu zamkniętym)			TAK (81%)
56		8. Należy powołać z multidyscyplinarny zespół ekspercki do opracowania postulatów do zmian legislacyjnych na poziomie krajowym w zakresie co najmniej: zawartości projektu budowlanego, metodologii sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej, przepisów dotyczących decyzji o warunkach zabudowy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	TAK	44%	NIE (74%)
57		8*. Należy W CIĄGU DWÓCH LAT powołać z multidyscyplinarny zespół ekspercki do opracowania postulatów do zmian legislacyjnych na poziomie krajowym w zakresie co najmniej: zawartości projektu budowlanego, metodologii sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej, przepisów dotyczących decyzji o warunkach zabudowy, miejscowych planów zagospodarowania		59%	NIE (76%)

		przestrzennego			
58		18. Miasto realnie koordynuje działania proklimatyczne w planowaniu przestrzennym i innych sferach. Wprowadzenie do 2022 roku procedur climate-proofing, czyli weryfikowania wszystkich istotnych działań inwestycyjnych i dokumentów miasta pod kątem zasad adaptacji Warszawy do zmian klimatu wyrażonych w Strategii adaptacji do zmian klimatu dla m.st. Warszawy do roku 2030 z perspektywą do roku 2050 (w rozdziale 4.1). Climate-proofing dotyczy wszystkich działań/inwestycji o koszcie powyżej 5 mln złotych. Urząd Miasta publikuje coroczny raport z realizacji ww. zasad w odniesieniu do polityk miasta i wszystkich istotnych decyzji. Sugerowana komórka odpowiedzialna: Biuro Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej			TAK (86%)
59	Odnawialne źródła energii (OZE)	31. Mapa drogowa 100% OZE dla Warszawy: obliczenie potencjału podaży i popytu odnawialnych źródeł energii (OZE) w Warszawie z osią czasu i ścieżkami rozwoju do 2030 i 2050 roku, kosztami, oszczędnościami (m.in. kosztów zewn.), w tym np.: - nasłonecznienie, - warunki wietrzne, - potencjał na biomasę suchą, - potencjał na bioodpady i biomasę mokrą, - systemy magazynowania i bilansowania energii			TAK (91%)
60		32A. Zainstalowanie do roku 2030 paneli fotowoltaicznych na dachach wszystkich budynków należących do Miasta, jeśli istnieje możliwość techniczna, architektoniczna i konserwatorska instalacji takich urządzeń	TAK	51%	TAK (81%)
61		32A*. Zainstalowanie do roku 2030 paneli fotowoltaicznych na dachach wszystkich budynków należących do Miasta, W TYM PARKINGÓW P+R ORAZ ZAJEzdNI MIEJSKICH, jeśli istnieje możliwość techniczna, architektoniczna i konserwatorska instalacji takich urządzeń		73%	TAK (89%)
62		N. Pilotażowe projekty w różnych TYPACH budynków, znajdujących się w Warszawie (wybranie typów zabudowy pojawiających się w Warszawie oraz przeprowadzenie pilotażowych projektów, ukazujących, jak to można robić, stanowiących inspirację i model wdrażania konkretnych rozwiązań)			TAK (83%)
63		N. Promocja i inicjowanie porozumień z właścicielami np. galerii i centrów handlowych, dotyczących zadaszania parkingów instalacjami paneli fotowoltaicznych przy tych obiektach; a także z innymi przedsiębiorcami prywatnymi, dysponującymi dużymi powierzchniami nadającymi się do instalacji PV na tych powierzchniach			TAK (84%)
64		N. Montaż paneli fotowoltaicznych na dachach zajezdni			TAK (88%)

65	32B. Wspieranie przez Miasto instalowania paneli fotowoltaicznych poprzez działania polegające na promocji, kontynuowanie systemu wsparcia finansowego, ustalenie z operatorem systemu mapy rozwoju sieci umożliwiającej dynamiczne przyłączanie instalacji fotowoltaicznych z wizją, by tam, gdzie to możliwe i uzasadnione do roku 2030 (najpóźniej 2035), zostały zainstalowane panele fotowoltaiczne			TAK (93%)
66	33. Jedno okienko energetyczne: zatrudnienie ekspertów miejskich, którzy pomagaliby w dobieraniu rozwiązań dot. OZE i efektywności energetycznej i pomagali z formalnościami			TAK (84%)
67	34B. Skrócenie czasu ubiegania się o dotację miejską na ekologiczne źródła energii			TAK (91%)
68	N. Przesunięcie zasobów kadrowych miasta do Biura Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej Urzędu m.st. Warszawy w celu zapewnienia bardziej sprawnej obsługi wniosków na inwestycje związane z OZE			NIE (70%)
69	35. Dokonanie kompleksowego audytu OZE wszystkich budynków miejskich w celu dopasowania odpowiedniej technologii, mocy instalacji oraz oszacowania nakładów inwestycyjnych i prognozowanego efektu finansowego, ekologicznego i energetycznego. W oparciu o wyniki przeprowadzonych audytów należy stworzyć harmonogram realizacji inwestycji miejskich w OZE, poczynając od lokalizacji o najbardziej obiecujących efektach finansowych, ekologicznych i energetycznych	TAK	58%	TAK (80%)
70	78. Przyjęcie długofalowego planu zwiększenia efektywności wykorzystywania miejskich dachów, uwzględniającego: - mapowanie dostępnej przestrzeni dachowej (pozostających w gestii miasta oraz prywatnej); - opracowanie zestawu dostępnych sposobów zagospodarowania przestrzeni dachowej oraz zasad możliwie szerokiego dostępu mieszkańców do tworzonych w ramach projektu przestrzeni; - konsultacje społeczne na temat preferowanych form zagospodarowania przestrzeni dachowej, uwzględniające specyfikę i potrzeby lokalnych społeczności (np. większą uwagę na kwestie zielonych dachów czy tworzenia przestrzeni spotkań na obszarach o niewielkiej ilości tego typu przestrzeni); - zabezpieczenie środków umożliwiających możliwie szeroką skalę projektu; - rozważenie – w dalszej kolejności – możliwych form wsparcia (organizacyjnego/finansowego) dla osób prywatnych, wspólnot i spółdzielni chcących przystąpić do projektu		70%	TAK (89%)
71	27. Wyposażenie wszystkich remontowanych targowisk w pompy ciepła i panele fotowoltaiczne na dachach pawilonów			NIE (74%)

72	Wspólnoty energetyczne	65. Analiza lokalnych możliwości wytwarzania energii OZE przez potencjalnych prosumentów zbiorowych oraz spółdzielnie energetyczne			TAK (84%)
73		67. Stworzenie platformy informacyjnej (www), dotyczącej prosumentów zbiorowych i spółdzielni energetycznych, której celem byłoby informowanie warszawiaków o rozwoju rynku, postępach prac legislacyjnych i wprowadzania Dyrektywy RED II, oraz o rozwoju sieci spółdzielni energetycznych w mieście, gdy zostaną wprowadzone odpowiednie przepisy umożliwiające tworzenie obywatelskich spółdzielni energetycznych na terenach miejskich			NIE (75%)
74		71*. Prezydent, przy pomocy właściwych biur merytorycznych, przygotuje projekt uchwały w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości budynków lub ich części podłączonych do instalacji wykorzystującej odnawialne źródła energii			TAK (81%)
75		72. Zakładanie i prowadzenie partnerstw miejskich z mieszkańcami-spółdzielcami (np. miasto w formie udziałowca) przy inwestycjach w spółdzielnie energetyczne, z momentem wejścia w życie założeń dyrektywy RED II			NIE (79%)
76		73. Uruchomienie punktu informacyjnego dedykowanego rozwojowi energetyki obywatelskiej, ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielni energetycznych, gdy w życie zostaną wprowadzone odpowiednie przepisy umożliwiające tworzenie obywatelskich spółdzielni energetycznych na terenach miejskich			NIE (73%)
77		74. Wyszukanie sieci doradców / konsultantów, wspierających wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe w zakładaniu i prowadzeniu inwestycji w OZE oraz spółdzielnie energetyczne z momentem wejścia w życie założeń dyrektywy RED II (dzięki czemu z chwilą wejścia dyrektywy RED II będzie funkcjonowało wsparcie/doradztwo oraz będzie przygotowana infrastruktura)			NIE (74%)
78		N. Miasto powinno wprowadzić program doradczy, zwłaszcza dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych. W wysokich budynkach czasami lepszym rozwiązaniem są wiatraki, zwłaszcza o pionowej osi obrotu (są zainstalowane np. na blokach przy ul. Bernardyńskiej), a nie fotowoltaika. Czasami sprawdzi się system hybrydowy (wiatrak + fotowoltaika), ale cały czas jest niska świadomość istnienia tego typu rozwiązań			TAK (83%)
79		Edukacja	7. Opracowanie szerokiego programu edukacyjnego podnoszącego świadomość społeczności Warszawy na temat przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich. Program edukacyjny może być realizowany poprzez: realizowanie inwestycji pilotażowych, nagradzanie najlepszych praktyk, system wspierania oddolnych inicjatyw lokalnych		

80	41. Opracowanie i wdrożenie kampanii społecznych adresowanych do różnych grup Warszawiaków, których celem jest wzrost świadomości środowiskowej			TAK (89%)
81	N*. Przeprowadzenie przez miasto Warszawa kampanii, której cele będzie zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej kryzysu klimatycznego oraz zachowań sprzyjających ochronie klimatu. W szczególności rozsądnego gospodarowania energią, wodą, odpadami. W szczególności działania te obejmowały będą: 1. placówki edukacyjne - przygotowanie materiałów (konspektów, prezentacji, publikacji, nagrań), które będą wykorzystywane w ramach godzin wychowawczych w szkołach (w tym przypadku wyjście od problemu kryzysu klimatycznego i omówienie jak moja postawa może pomóc w ochronie klimatu) 2. spotkania w dzielnicach/ wspólnotach mieszkaniowych/ klubach osiedlowych z mieszkańcami (kilka pokazowych może się odbyć w urzędzie miast Warszawa) - tu szczególnie promocja racjonalnej konsumpcji energii, wody oraz zarządzanie odpadami. Promocja urządzeń redukujących zużycie energii (np. żarówki energooszczędne) oraz wody (np. baterie z perlatorami), zarządzanie odpadami (np. segregowanie śmieci) ; uświadomienie jak duże mogą być oszczędności indywidualne (na pierwszym miejscu) oraz wpływ globalny. Dodatkowo opis dobrych praktyk (jak odpowiednio wietrzyć itp.) 3. prowadzenie akcji promocyjnej w mieście (np. na środkach komunikacji miejskiej) zachowań sprzyjających oszczędzaniu energii, wody oraz gospodarowania odpadami			TAK (88%)
82	N*. Stworzenie oferty szkolenia on-line na 2021 rok dotyczącego tematu panelu klimatycznego i skierowanego do osób uczących się od 9. roku życia			NIE (75%)
83	N. Działania edukacyjne (program działań) dla mieszkańców wspólnot, osiedli domków itp., szczególnie uświadamiające, dlaczego przechodzić na OZE			TAK (83%)
84	N. Działania edukacyjne dotyczące efektywnego energetycznie wietrzenia pomieszczeń			NIE (76%)
85	21. Wykorzystanie potencjału promocyjnego i edukacyjnego Osiedla Jazdów poprzez prowadzenie przez Urząd Miasta stałego centrum klimatycznego (organizacja pokazów nowych technologii, wydarzeń edukacyjnych, stały punkt informacyjny, debat, dyskusji) na Osiedlu			NIE (45%)
86	22. (Re)edukacja dla urzędników miejskich i zarządców nieruchomościami prowadzących procesy inwestycyjne w Warszawie, uwspólnienie wiedzy i praktyk pomiędzy miejskimi biurami - silosami			NIE (79%)
87	24. Promocja lokalnych partnerstw i spółdzielni energetycznych jako sposób na mitygację oraz sprawiedliwą transformację (udział obywateli w zyskach płynących z transformacji energetycznej)			TAK (84%)

88		64. Informowanie o korzyściach, jakie płyną z kolektywnego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, podkreślając nie tylko walory ekologiczne i ekonomiczne tego rozwiązania, ale także wskazując możliwe do rozwiązania problemy społeczne			TAK (81%)
89		N. Prowadzenie przez miasto 'pozytywnej motywacji energetycznej' na poziomie dzielnicy - dodatkowe pieniądze na inwestycje (najchętniej inwestycje związane z ochroną klimatu) dla dzielnicy w zamian za redukcję zużycia energii lub zwiększenie efektywności energetycznej o dany procent			TAK (90%)
90		N. Każda zaoszczędzona 1MWh energii rocznie w danej dzielnicy w ciągu roku po wdrożeniu OZE w obszarze dzielnicy, przełoży się na 1 zasadzone drzewo w kolejnym roku w tej dzielnicy (przy ulicach, parkach z pominięciem lasów). Jest to widoczny i odczuwalny element wdrożenia i poprawy efektywności energetycznej miasta przez każdego z mieszkańców. Idealnym rozwiązaniem byłoby gdyby np. szkoły które są w programie i wdrożyły elementy poprawy efektywności energetycznej i zaoszczędziły np. 20 MWh energii w roku- posadziły te 20 drzew własnymi siłami w ramach edukacyjnych- dzieci z tej szkoły uczestniczą i pomagają w sadzeniu drzew			NIE (79%)
91	Inne	N. Zaplanowanie monitoringu wdrażania rekomendacji panelu			TAK (94%)
92	Kolejne panele – niewiążące głosowanie	63. Kolejny, dłuższy panel obywatelski dotyczący efektywności energetycznej i udziału energii odnawialnej w innych istotnych aspektach działania miasta. Kolejny panel powinien dotyczyć nie tylko podmiotów podległych Miastu Stołecznemu Warszawa, ale też sposobów organizacji życia miasta, które wykluczają stosowanie paliw kopalnych w jego granicach i stwarzają efektywne energetycznie sposoby zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Proponujemy, aby panel odbył się w drugiej połowie 2021 roku i składał się z ośmiu spotkań]	TAK	66%	TAK (88%)
93		N. Realizacja kolejnych Warszawskich Paneli Klimatycznych dotyczących kolejnych tematów, które w tym panelu nie zostały zaadresowane		80%	TAK (94%)

MATERIAŁY DODATKOWE

Optymalny składu panelu w podziale na dzielnice

Dzielnica	Liczba miesz- kańców* (A)	Liczba osób, która powinna wejść w skład panelu, proporcjo- nalna do liczby mieszkańców (B)	Wartość B po zaokrągłe- niu do liczb całkowitych	Korekta składu panelu:		
				Wartość A podnie- siona do potęgi 0,85 (C)	Liczba osób, która powinna wejść w skład panelu, proporcjo- nalna do wartości C (D)	Wartość D po zaokrągleniu do liczb całkowitych
Rembertów	24 328	1,2	1	5348,0	1,5	2
Wesoła	25 439	1,3	1	5554,9	1,6	2
Wilanów	40 060	2,0	2	8171,5	2,4	2
Włochy	42 862	2,2	2	8654,9	2,5	3
Żoliborz	52 293	2,6	3	10 248,9	3,0	3
Ursus	60 112	3,0	3	11 537,6	3,3	3
Praga-Północ	64 113	3,2	3	12 187,2	3,5	4
Wawer	77 205	3,9	4	14 272,5	4,1	4
Ochota	82 774	4,2	4	15 142,9	4,4	4
Śródmieście	115 395	5,8	6	20 084,4	5,8	6
Bemowo	123 932	6,3	6	21 340,6	6,2	6
Białołęka	124 125	6,3	6	21 368,8	6,2	6
Targówek	124 279	6,3	6	21 391,3	6,2	6
Bielany	131 910	6,7	7	22 502,8	6,5	7
Wola	140 958	7,1	7	23 808,2	6,9	7
Ursynów	150 668	7,6	8	25 195,2	7,3	7
Praga-Południe	179 836	9,1	9	29 285,0	8,5	8
Mokotów	217 683	11,0	11	34 447,0	10,0	10
SUMA	1 777 972	90	89	310 541,7	90	90

*Źródło danych: [Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2019 roku, GUS, 2019.](#)

Zaproszenie do udziału w panelu

PREZYDENT MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY

pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa
tel. 22 443 10 01, faks 22 443 10 02
sekretariatprezydenta@um.warszawa.pl, www.um.warszawa.pl

Warszawa, 1 października 2020 r.

Szanowne Warszawianki, Szanowni Warszawiaci,

Serdecznie zapraszam do udziału w Warszawskim Panelu Klimatycznym!

Globalne ocieplenie i wywołana nim zmiana klimatu są jednymi z największych wyzwań, z jakimi mierzymy się jako cała ludzkość. Są to wyzwania, z którymi musimy zmierzyć się tu i teraz – właśnie dlatego organizujemy Warszawski Panel Klimatyczny. Będzie on poświęcony efektywnemu korzystaniu z energii w mieście – oszczędnemu gospodarowaniu i wytwarzaniu jej ze źródeł przyjaznych dla środowiska (takich jak np. energia słoneczna). Aby przystosować się do nowych warunków, w których przyjdzie nam żyć, musimy podjąć wiele działań na różnych płaszczynach. Jedną z nich jest zmiana naszego podejścia do wytwarzania i zużywania energii.

Jedna osoba mieszkająca w Państwa gospodarstwie domowym ma szansę na udział w wyjątkowych spotkaniach mieszkańców, którzy wspólnie wypracują rekomendacje działań dla naszego Miasta. W skład Panelu wejdzie 90 osób, wylosowanych spośród tych mieszkańców Warszawy, którzy zgłoszą swój udział.

Jestem przekonany, że warszawiacy i warszawianki powinni uczestniczyć w podejmowaniu decyzji istotnych dla całego Miasta. Nie chcemy wytyczać kierunków na przyszłość tylko przy udziale urzędników i ekspertów. Dlatego bardzo mi zależy na Państwa głosie.

Wspólnym zadaniem uczestników i uczestniczek Panelu będzie zapoznanie się z możliwymi rozwiązaniami (przedstawią je eksperci i zainteresowane strony) oraz przygotowanie na ich bazie rekomendacji dla Warszawy. **Obiecuję zrealizować te rekomendacje, które zdobędą znaczące poparcie panelistów i panelistek.**

Spotkania Panelu odbędą się w listopadzie 2020 roku w formule łączącej spotkania on-line ze spotkaniami na żywo. Podczas pierwszych spotkań uczestnicy i uczestniczki Panelu otrzymają rzetelne informacje, by wyrobić sobie własną opinię na temat wyzwań i potrzeb, a w trakcie kolejnych będą o nich rozmawiać i wspólnie poszukiwać najlepszych rozwiązań dla Warszawy.

Paneliści i panelistki otrzymają też wynagrodzenie i niezbędne wsparcie, by mogli uczestniczyć w spotkaniach, w tym pomoc asystentów technicznych.

Szczegółowe informacje o Panelu, terminach spotkań i sposobie zgłaszania swojego udziału znajdziecie Państwo w dołączonej ulotce informacyjnej i na stronie internetowej: um.warszawa.pl/panel.

Liczę na Państwa wsparcie w podejmowaniu decyzji dotyczących przyszłości naszego Miasta i na aktywny udział w dyskusji o tym, jak zmieniać Warszawę, lepiej gospodarować energią i zadbać o to, by nasze Miasto było dobrym miejscem do życia dla nas i kolejnych pokoleń. Mam nadzieję, że Warszawski Panel Klimatyczny podejmie odważne i mądre decyzje, które przybliżą nas do lepszej efektywności energetycznej Warszawy.

Z poważaniem,

Rafał Trzaskowski
Prezydent m.st. Warszawy

Broszura informacyjna

Jak wziąć udział w Warszawskim Panelu Klimatycznym?

Podobne zaproszenie trafiło do 18 000 losowo wybranych gospodarstw domowych w Warszawie. Z Państwa gospodarstwa domowego zapraszamy jedną osobę do zgłoszenia chęci udziału w Panelu. Osoba, która zgłosi chęć uczestniczenia w Panelu, weźmie udział w kolejnym losowaniu, podczas którego wybierzemy ostateczną grupę 90 uczestników i uczestniczek.

Jeśli wylosujemy osobę zgłoszoną z Państwa gospodarstwa domowego, skontaktujemy się z nią osobiście i prześlemy wszelkie, szczegółowe informacje o udziale w Panelu.

Prosimy o zgłoszenie się za pomocą formularza internetowego http://bit.ly/panel_warszawa lub telefonicznie: 22 827 52 49. Przy zgłoszeniu trzeba podać Indywidualny Kod Dostępu (tzw. token):

WWWWW

Na zgłoszenia czekamy do 20 października 2020 roku.

Więcej informacji o Warszawskim Panelu Klimatycznym:
www.um.warszawa.pl/panel

tel: 22 827 52 49 (poniedziałek – piątek, 10.00 – 18.00)
e-mail: WPK@civispolonus.org.pl

Warszawski Panel Klimatyczny jest realizowany przez trzy niezależne organizacje społeczne: Fundację Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, Fundację Pole Dialogu i Fundację Civis Polonus, i jest finansowany ze środków m.st. Warszawa w ramach zadania publicznego pn. „Warszawski Panel Klimatyczny”, zleconego na podstawie Zarządzenia nr 756/2020 Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 15 czerwca 2020 roku.

WARSZAWSKI
PANEL
KLIMATYCZNY

Szanowni Państwo,

Globalne ocieplenie i wywołana nim zmiana klimatu są jednymi z największych wyzwań, z jakimi mierzymy się jako cała ludzkość.

Produkcja energii w Polsce jest oparta głównie na spalaniu paliw kopalnych (m.in. węgla i ropy). Skutkiem jest emisja ogromnych ilości gazów cieplarnianych, głównie dwutlenku węgla. Gromadzące się w atmosferze gazy cieplarniane działają jak szklarnia ogrodnicza – dopuszczają energię słoneczną do Ziemi, ale utrudniają ucieczkę nadwyżki tej energii w kosmos. W efekcie powierzchnia planety coraz bardziej się nagrzewa. Proces ten, nazywany efektem cieplarnianym, wpływa na gwałtowną zmianę klimatu. Jej skutki już odczuwamy. Fale upałów, wichury, gwałtowne burze i ulewny oraz permanentna, pogłębiająca się susza to tylko niektóre z nich.

Zmiana klimatu to wyzwanie, z którym musimy zmierzyć się tu i teraz – właśnie dlatego organizujemy Warszawski Panel Klimatyczny. Będzie on poświęcony efektywnemu korzystaniu z energii w mieście – oszczędnemu gospodarowaniu i wytwarzaniu jej ze źródeł przyjaznych dla środowiska (takich jak np. energia słoneczna). Aby przystosować się do nowych warunków, w których przyjdzie nam żyć, musimy podjąć wiele działań na różnych płaszczyznach. Jedną z nich jest właśnie zmiana naszego podejścia do wytwarzania i zużywania energii.

Co to jest Warszawski Panel Klimatyczny?

Warszawski Panel Klimatyczny to demokratyczna forma włączenia mieszkańców i mieszkanki Warszawy w proces wytyczania kierunków polityki energetycznej naszego Miasta. Żeby wziąć udział w Panelu, nie trzeba być ekspertem! Niezbędną wiedzę dostarczymy w czasie spotkań i w materiałach informacyjnych.

Czym zajmie się Warszawski Panel Klimatyczny?

Skupimy się na tym, jak sprawić, żeby energia, której potrzebujemy w Warszawie, była bezpieczna i czysta. Zastanowimy się, z jakich źródeł pozyskiwać energię dla Warszawy i jak nią mądrze gospodarować.

Kto weźmie w nim udział?

90 mieszkanki i mieszkańców Warszawy powyżej 15 roku życia, losowo wybranych spośród osób, które zgłoszą się do udziału w Panelu. Losowanie pozwoli na stworzenie różnorodnej grupy uczestników i uczestniczek Panelu – tak różnorodnej jak Warszawa.

W Panelu znajdą się osoby różnej płci, w różnym wieku, z różnych dzielnic, o różnym wykształceniu.

Jak będą wyglądały spotkania?

Paneliści i panelistki podczas wspólnych spotkań będą dyskutować o przyszłości pozyskiwania i wykorzystania energii w naszym Mieście. Efektem ich pracy będą propozycje najlepszych rozwiązań (rekomendacji) dla Warszawy. Zostaną one przekazane Prezydentowi m.st. Warszawy, który zobowiązał się do ich wdrożenia (jeśli uzyskają znaczące poparcie Panelu) lub wzięcia pod uwagę w swoich działaniach.

Panelistom i panelistkom będą towarzyszyć eksperci z zakresu energetyki i klimatu. Wyposażą ich w wiedzę niezbędną do wypracowania najlepszych z perspektywy dobra wspólnego rekomendacji.

Spotkania Panelu będą odbywały się on-line i na żywo. Osoby, które nie mają warunków technicznych do łączenia się on-line, otrzymają wsparcie asystentów.

Zależy nam na tym, by paneliści i panelistki wzięli udział we wszystkich spotkaniach, dlatego prosimy o sprawdzenie, czy w zaplanowanych terminach są Państwo dostępni:

5 listopada	spotkanie inauguracyjne na żywo z udziałem Prezydenta m.st. Warszawy	17.00–20.00
7 listopada	spotkanie edukacyjne on-line	10.00–14.00
14 listopada	spotkanie edukacyjne on-line	10.00–14.00
21 listopada	spotkanie dyskusyjne on-line	10.00–14.00
28 listopada	spotkanie dyskusyjne i głosowanie nad rekomendacjami on-line	10.00–14.00

Paneliści i panelistki otrzymają dietę w wysokości 400 zł za udział w całym Panelu. Państwa czas i zaangażowanie jest dla nas cenne!

Uczestnicy i uczestniczki Panelu mogą liczyć na naszą opiekę i wsparcie. Będziemy Państwu towarzyszyć przez cały czas trwania Panelu!

Udział w Warszawskim Panelu Klimatycznym to szansa na:

- uzyskanie wpływu na kluczową kwestię dla przyszłości każdego mieszkańca i mieszkanki Warszawy;
- spotkanie z ekspertami, którzy pomogą poszerzyć wiedzę i wyrobić własną opinię. Szukamy nie specjalistów, a zaangażowanych mieszkańców i mieszkanki, którym nieobojętna jest przyszłość naszej wspólnoty;
- udział w wypracowaniu rekomendacji dla władz miasta na temat tego, w jaki sposób prowadzić politykę energetyczną miasta zgodnie z oczekiwaniami i potrzebami mieszkańców.

Metodologia drugiego losowania

Wprowadzenie metodologiczne do drugiego losowania pochodzi z [prezentacji, którą przedstawiliśmy w trakcie jego transmisji](#).

Podstawowa zasada losowania

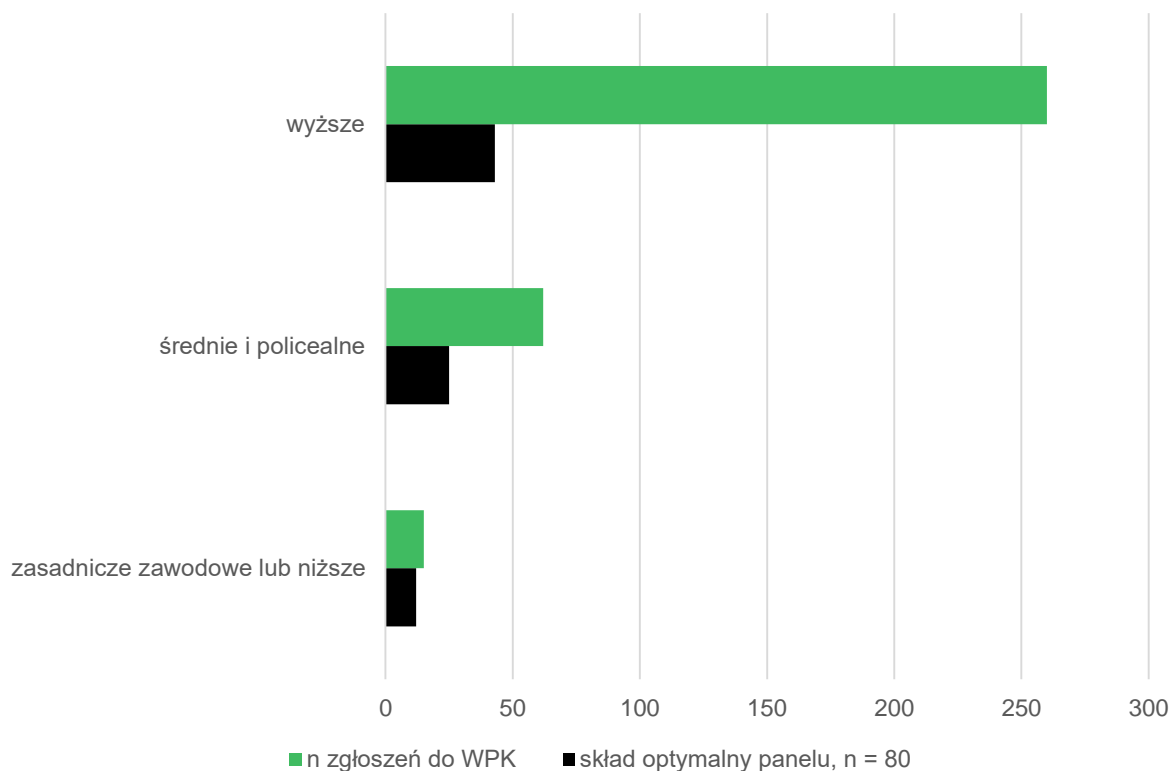
Dążyliśmy do wypełnienia składu panelu w sposób losowy, ale też stopniowo i z zachowaniem zasad, dzięki którym jego ostateczny skład będzie zbliżony do składu optymalnego. Co to jest skład optymalny? To skład, który jest możliwie bliski strukturze populacji mieszkańców obszaru, którego panel dotyczy.

Przy zakładanej liczebności panelu oraz dostępnych danych mogliśmy pilnować tego podobieństwa tylko na poziomie brzegowych rozkładów ww. cech, nie na poziomie ich rozkładów warunkowych (choć jeśli chodzi o wiek i płeć, staraliśmy się pilnować tych rozkładów łącznie).

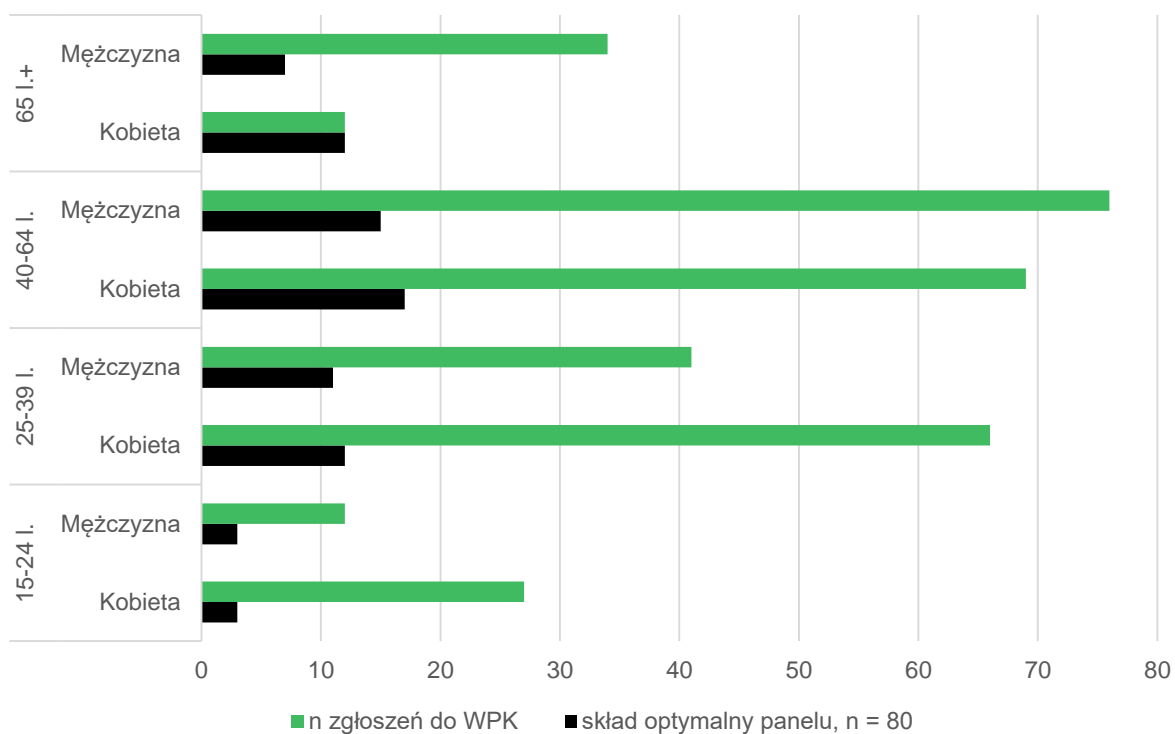
Kryteria losowania

Poniższe wykresy prezentują skład optymalny panelu (a dokładniej jego grupy głównej, $n = 80$) i liczbę zgłoszeń do panelu w podziale na poszczególne kryteria, czyli wykształcenie, wiek i płeć (łącznie) oraz miejsce zamieszkania.

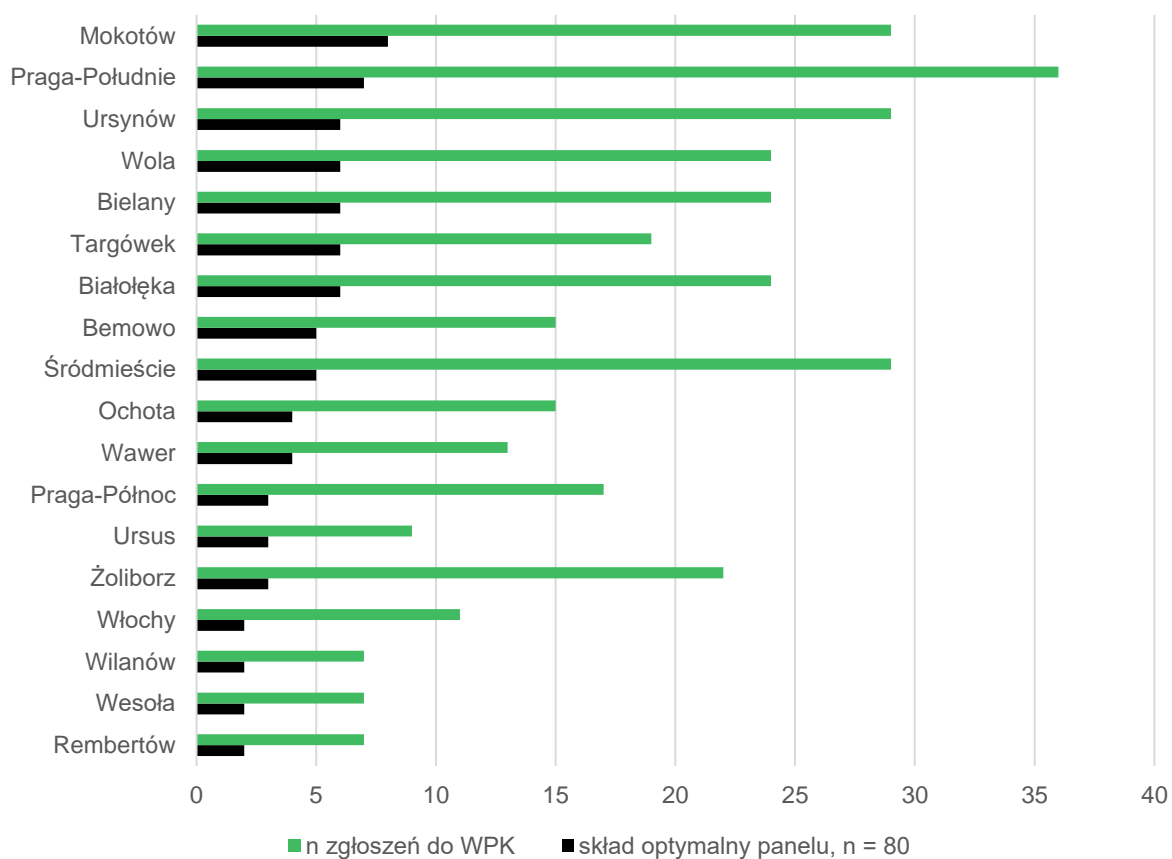
Wykształcenie:

Wiek i płeć:

Miejsce zamieszkania:

Procedura losowania

Aby przybliżyć skład panelu do składu optymalnego, a także zachować transparentność całego procesu, dobieraliśmy panelistów i panelistki iteracyjnie.

Wykonaliśmy 80 kroków. W każdym z nich losowo dobieraliśmy respondentów reprezentujących określone cechy. Osią, wokół której „rotowaliśmy” ten proces, było wykształcenie. Zaczęliśmy losowanie od osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym.

W każdym kolejnym kroku dobieraliśmy kolejne osoby tylko spośród osób o takich cechach, które nie zostały jeszcze wylosowane, a potem spośród osób, których cechy są relatywnie rzadko reprezentowane wśród już wybranych panelistów (sprawdzaliśmy, ile z ich cech już jest reprezentowanych w panelu, np. ile osób z danej dzielnicy już zostało wylosowanych, i losowaliśmy spośród tych, których jest pod tym względem najmniej). Dzięki temu, mogliśmy stopniowo i proporcjonalnie „napętniać” skład panelu i w takim stopniu, w jakim jest to możliwe, kontrolować jego strukturę.

Kiedy przeprowadziliśmy losowanie dla wszystkich cech w ramach danego kryterium warstwowania, „resetowaliśmy” to kryterium i ponownie dopuszczaliśmy wszystkie te cechy w ramach dalszych losowań.

Kiedy osiągnęliśmy zakładaną w składzie optymalnym liczebność panelistek/panelistów ze względu na daną cechę, trwale wyłączaliśmy tę cechę z dalszych losowań (tak aby nie przekroczyć zakładanej przez skład optymalny kwoty panelistek/panelistów).

W późniejszych etapach mieliśmy mniej komfortu – musieliśmy dopuszczać do losowania również cechy, które były już przedtem wykorzystane lub które wykorzystaliśmy już „całkowicie”, czyli osiągnęliśmy już zakładaną liczbę panelistów/panelistek, aby osiągnąć zakładaną liczebność próby ze względu na inną cechę. Tu kierowaliśmy się następującymi preferencjami:

- Kluczowa była dla nas reprezentatywność ze względu na wykształcenie (to główne kryterium wokół którego „krążyło” całe losowanie).
- W drugiej kolejności liczyła się reprezentatywność ze względu na wiek i płeć (traktowane łącznie).
- Najmniej istotna była dla nas reprezentatywność ze względu na dzielnicę zamieszkania.
- Jeśli pojawiła się sytuacja, że w danym kryterium mieliśmy nadmiernie lub niedostatecznie wypełnione kwoty w jakiejś warstwie, a w bazie były rekordy, które pozwoliłyby wyrównać tę warstwę, to rekordy te (osoby) były preferowane.

Musimy pamiętać, że otrzymaliśmy 337 zgłoszeń, co jest relatywnie małą liczbą, biorąc pod uwagę zakładaną liczbę uczestników/uczestniczek panelu oraz zestaw cech, dla których panel ma być reprezentatywny. Ostateczny skład panelu nieznacznie różnił od składu optymalnego. Zaproponowana metoda pozwoliła jednak zminimalizować te różnice, maksymalnie zbliżając się do składu optymalnego.

Wylosowane profile reprezentowały konkretne zgłoszone osoby. Osoby te były oznaczone unikalnym numerem ID. Numer ten został im przypisany poprzez podwójne losowanie – tak, aby kolejność poszczególnych profili w bazie, z której losowaliśmy, nie zależała w żaden sposób od cech poszczególnych osób ani od kolejności zgłoszeń.

Po zakończeniu losowania, numery ID wylosowanych profili zostały połączone z tokenami identyfikującymi osoby, do których te profile się odnosiły. W ten sposób uzyskaliśmy ostateczny skład panelu.

Zasady głosowania końcowego

Wyimek z regulaminu

§ 15 Wybór rekomendacji

1. Głosowanie nad Rekomendacjami odbywa się poprzez wypełnienie formularza on-line do głosowania przez upoważnionych do tego Panelistów i Panelistek.
2. Rekomendacje mogą być głosowane w grupach na podstawie decyzji Zespołu Koordynującego wynikającej z założeń opisanych w § 14 ust. 4.
3. Zespół Koordynujący podaje dokładną procedurę głosowania na stronie internetowej Panelu oraz przekazuje Panelistom i Panelistkom przed głosowaniem końcowym.
4. Głosowania końcowe ma charakter tajny.
5. Liczenie głosów odbywa się automatycznie, dzięki wykorzystaniu formularza on-line. Nad prawidłowością procesu i sprawnością narzędzia czuwa Zespół Koordynujący.
6. Lista Rekomendacji wraz z ostatecznym procentowym wynikiem poparcia przez Panelistów i Panelistki jest publikowana na stronie internetowej Panelu niezwłocznie po oficjalnym przedstawieniu Rekomendacji.

Dokładna procedura głosowania

1. Głosowanie nad Rekomendacjami odbywa się poprzez zaznaczenie dla każdej Rekomendacji jednej z poniższych odpowiedzi:

- 1) zdecydowanie się zgadzam;
- 2) zgadzam się;
- 3) zgadzam się, choć mam pewne wątpliwości lub zastrzeżenia;
- 4) mam duże wątpliwości;
- 5) raczej się nie zgadzam;
- 6) nie zgadzam się;
- 7) zdecydowanie się nie zgadzam;

gdzie odpowiedzi opisane w pkt 1–3 oznaczają poparcie dla Rekomendacji, a odpowiedzi opisane w pkt 4–7 – brak poparcia.

2. W przypadku Rekomendacji, które dotyczą tej samej kwestii i/lub wykluczają się nawzajem, przeprowadza się dla nich głosowanie zbiorcze na takich samych zasadach jak opisane w ust. 1, z tą różnicą, że:

1) jeżeli poparcie na poziomie co najmniej 80% uzyska tylko jedna Rekomendacja, to wybrana zostaje właśnie ona;

2) jeżeli poparcie na poziomie co najmniej 80% uzyska więcej niż jedna Rekomendacja, to wybrana zostaje ta, która otrzyma najwięcej punktów liczonych zgodnie z metodą: odpowiedzi „zdecydowanie się zgadzam” – 3 punkty, odpowiedzi „zgadzam się” – 2 punkty; odpowiedzi „zgadzam się, choć mam pewne wątpliwości lub zastrzeżenia” – 1 punkt. Jeśli najwięcej punktów otrzyma więcej niż jedna Rekomendacja, głosowanie zbiorcze zostaje powtórzone.

3. Jeżeli Rekomendacja otrzyma poparcie na poziomie co najmniej 75%, możliwe jest ponowne otwarcie dyskusji na jej temat oraz przeprowadzenie drugiego głosowania. Jego wynik jest ostateczny.

